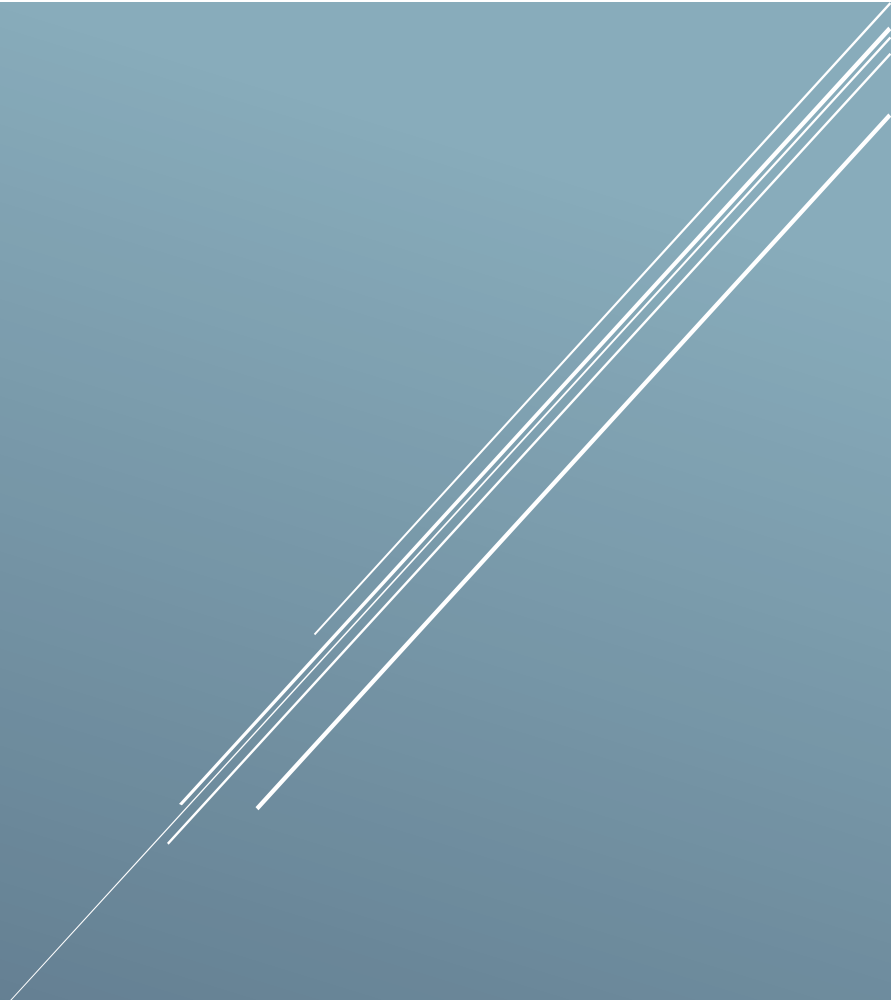

FAGLIG INTEGRASJON INNEN ØKONOMI OG LEDELSE VED NTNU

Desember 2016

Forord

Arbeidsgruppen for faglig integrasjon i økonomi og ledelse avleverer med dette sin rapport til Rektor.

Rapporten er utarbeidet i tråd med det mandatet som er vedtatt samlet for faglig integrasjon.

Rapporten skal i hovedsak brukes etter at ny organisasjonsstruktur har trådt i kraft 1. januar 2017. Gruppen har derfor valgt å omtale de nye organisatoriske enhetene framfor de gamle. I rapporten refereres det derfor til Fakultet for økonomi – ØK, Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse – IØT (Evt. IØT-Gjøvik), Institutt for samfunnsøkonomi – ISØ, Institutt for internasjonale forretningsdrift – IIF og NTNU Handelshøyskolen – HHS.

NTNU, 22. desember 2016

Torberg Falch, leder (sign.)

Innhold

Forord	2
1. Sammendrag og anbefalinger	5
2. Innledning.....	8
2.1. Mandat	8
2.2. Medlemmer.....	8
2.3. Undergrupper	8
2.4. Rammefaktorer	9
2.4.1. Interne rammefaktorer og føringer.....	9
2.4.2. Eksterne rammefaktorer og føringer	9
3. Ambisjonene.....	11
4. Studier og studietilbud i økonomi i Norge og ved NTNU	14
4.1. Det norske utdanningsmarkedet innen økonomi, administrasjon og ledelse	14
4.2. Studieporteføljen ved NTNU	17
4.3. Samlet vurdering av dagens studieportefølje	18
5. Samordning studier på lavere grad	20
5.1. Samordning av bachelorprogram.....	20
5.1.1. Kort beskrivelse av porteføljen	20
5.1.2. Oppnevning av undergruppe for samordning.....	21
5.1.3. Forslag fra undergruppe for samordning av bachelorprogram	22
5.1.4. Arbeidsgruppens vurderinger og konklusjoner.....	24
5.2. Årsstudier	25
5.3. Samordning av enkeltemner	26
5.3.1. Innledning.....	26
5.3.2. Oppsummering av forslag fra arbeidsgruppene.....	27
5.3.3. Arbeidsgruppens oppsummering og konklusjoner.	30
6. Samordning studier høyere grad.....	32
6.1. Generelt.....	32
6.1.1. Modeller	32
6.2. NTNU Handelshøyskolen	32
6.2.1. Master i økonomi og administrasjon - siviløkonomstudiet – 2-årig.....	32
6.2.2. Master i regnskap og revisjon – under vurdering	33
6.2.3. Master i økonomi og administrasjon – 5-årig under vurdering	33
6.2.4. Master i ledelse av teknologi (MLT) – 2-årig.....	34
6.3. Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse.....	35

6.3.1.	Sivilingeniør/Master i Teknologi - industriell økonomi og teknologiledelse – 5-årig....	35
6.3.2.	2-årige mastergrader I Entreprenørskap (NTNU's Entreprenørskole)	35
6.3.3.	2-årige mastergrader I Helse, Miljø og Sikkerhet	36
6.3.4.	Master of Science –Project management – IØT	36
6.3.5.	IØT - Gjøvik	36
6.4.	Institutt for internasjonal forretningsdrift	37
6.4.1.	Master i Internasjonal Business og markedsføring – (2-årig).....	37
6.5.	Institutt for samfunnsøkonomi	37
6.5.1.	Master i samfunnsøkonomi (2-årig og 5-årig).....	37
6.5.2.	Master i finansiell økonomi – (2-årig)	38
6.6.	Oppsummering og anbefalinger.....	38
7.	Philosophiae doctor-programmene (ph.d.).....	40
7.1.	Kort beskrivelse av porteføljen	40
7.2.	Rapport fra undergruppe for felles studieplan og kommentarer	41
7.3.	Oppsummering og anbefalinger.....	43
8.	Etter- og videreutdanning (EVU)	44
8.1.	Generelt.....	44
8.2.	Masterprogram - eksterntfinansiert.....	45
8.2.1.	Master of Technology Management	45
8.2.2.	Master i organisasjon og ledelse	46
8.3.	Masterprogram - bevilgningsfinansiert.....	46
8.3.1.	Master of Public Administration	46
8.3.2.	Master in International Business and marketing – IIF.....	47
8.4.	Kurs.....	47
8.5.	Oppsummert og anbefaling.....	47
9.	Internasjonalisering.....	49
9.1.	Generelt.....	49
9.2.	Studentutveksling.....	49
9.3.	Gradsstudier	51
9.4.	Internasjonal akkreditering	51
9.5.	Oppsummering og anbefalinger.....	52
	Oversikt over vedlegg.....	53
	Vedlegg 1 Felles mandat for arbeidsgrupper innen utdanning, faglig integrasjon.....	54
	Vedlegg 2: Skjematisk oversikt over studieportefølje	56

1. Sammendrag og anbefalinger

Utdanningstilbudet innen økonomi og ledelse på NTNU er omfattende og dekker hele fagfeltet. Hovedløpene er siviløkonomutdanning, sivilingeniørutdanning i industriell økonomi og teknologiledelse og samfunnsøkonomi. Utdanningen med flest studenter er bachelorutdanning i økonomi, ledelse og administrasjon som tilbys i alle tre byer. I tillegg er det en rekke andre utdanningstilbud på både bachelor og masternivå. Etterutdanningen er omfattende, og ph.d. utdanning er en viktig del av aktiviteten.

I dette kapittelet presenterer arbeidsgruppen et kortfattet sammendrag av arbeidet, rapporten og de anbefalingene en har kommet fram til. For en fullstendig presentasjon av detaljene i anbefalingene vises det til de enkelte kapitler.

Arbeidsgruppa har hatt syv heldagsmøter i Trondheim og har behandlet og vurdert en rekke spørsmål.

Det har vært oppnevnt flere undergrupper for å arbeide med spesifikke spørsmål. Samtidig vil gruppa peke på at arbeidet har vært omfattende og mye av tiden har vært benyttet til å få oversikt over aktiviteten og hva som er de relevante problemstillingene for faglig integrering.

Ambisjoner, kapittel 3

Allerede i arbeidet med fusjonsplattform og faglig organisering er det lagt tydelige ambisjoner for etableringen av et nytt fakultet for økonomi. Arbeidsgruppen har utdypet og konkretisert anbefalingene i et eget kapittel. Arbeidsgruppen legger til grunn at fakultetet bør ha som overordnet og langsiktig ambisjon å bli en ledende utdanningsaktør innen økonomi og ledelse i Norden. Dette bl.a. gjennom å utnytte den store faglige bredden til å utvikle unike nasjonale og internasjonale studieprogram som utnytter NTNUs hovedprofil innenfor teknologi og naturvitenskap. For å bidra til relevans i studieprogrammene, eksterne innspill til utvikling og kvalitetssikring og til å videreutvikle NTNUs hovedprofil innen økonomi og ledelse, skal fakultetet ha tett kontakt med internasjonalt, nasjonalt og lokalt næringsliv, og utvikle strategiske partnerskap med utvalgte virksomheter.

Ressurser

Arbeidsgruppen vil understreke at ambisjonene må sees i sammenheng med hvilke faglige og administrative ressurser som er tilgjengelig innen økonomi og ledelse. Fagmiljøene har høye ambisjoner. For å bli en ledende nordisk utdanningsaktør innen økonomi og ledelse må økonomifakultetet disponere ressurser på linje med de viktigste konkurrentene, Norges handelshøyskole og BI.

Samordning av studier på lavere grad, kapittel 5.

Det er først og fremst innen økonomi og administrasjon vi har forekomster av parallelle studieprogrammer slik det defineres av mandatet for faglig integrasjon. Samtidig vil det kunne hevdes at disse programmene ikke har samme grad av parallellitet som de sterkt rammeplanstyrte programmene. Selv om mye er felles, er det tydelige forskjeller i volum, fordypningsmuligheter, faglig profil, ressurstilgang, forskningsbase og inntakskvalitet mm. mellom studiene i Gjøvik, Ålesund og Trondheim. Disse forskjellene bidrar til at arbeid med samordning kan være utfordrende, men arbeidsgruppen har følgende anbefalinger.

- Det etableres et felles bachelorprogram i økonomi og administrasjon med separate opptak i Trondheim, Ålesund og Gjøvik. Studiet må følge plan for bachelor i økonomi og

administrasjon fastsatt av Nasjonalt Råd for økonomisk-administrativ utdanning (NRØA). Planen gir et godt grunnlag for ulike fordypninger/studieretninger som kan tilpasses lokale behov og lokal faglig kompetanse. Et felles program vil være en samordning av de tre parallelle programmene som eksisterer i dag. Det anbefales at programmet opprettes fra 2019. Det vil være faglig forsvarlig å opprette programmet fra 2018, men det bør ikke gjøres før NTNUs fellesemner er på plass. En undergruppe har utarbeidet et godt grunnlagsmateriale for det videre arbeidet med samordning, og også pekt på noen viktige utfordringer det må arbeides videre med å løse.

- En rekke emner er i dag veldig like på tvers av instituttene på Fakultet for økonomi. Disse bør samordnes for å styrke faglig kvalitet og frigjøre ressurser til bedre studentoppfølging og forskning. Det har ikke vært mulig å etablere felles emner for studieåret 2017/18, men det er foretatt en samordning av emnebeskrivelser og tilrettelagt for felles vurderingsform, eksamensoppgaver og sensur. Felles emner med felles emnekoder på tvers av institutter bør kunne innføres for studieåret 2018/19. Det vil uansett være nødvendig når felles bachelorprogram innføres fra 2019/20.
- Det synes å ha vært en viktig positiv effekt av arbeidet med faglig integrering at fagpersoner fra ulike miljø har funnet sammen og innledet et samarbeid som fagmiljøene vil dra nytte av framover. Dette bør benyttes for å bidra til at den faglige integreringen på emnenivå inkluderer alle institutter som tilbyr utdanning innen økonomi.
- Årsstudier bør i hovedsak være identisk med det første året av et bachelorprogram. Det forenkler studiestrukturen og letter overgangen til bachelorstudier.

Samordning av studier på høyere grad, kapittel 6

På høyere grads nivå er det i dag ingen forekomster av parallelle studieprogram. De enkelte masterprogrammene har sin selvstendige profil, tjener sine spesifikke formål og henvender seg til ulike markeder, søkergrupper og arbeidsgivere. Det er likevel likheter mellom programmene som gir et klart potensiale for mer samarbeid og samordning enn i dag.

Arbeidsgruppen har ikke hatt kapasitet til å vurdere konkrete samordningsmuligheter i studieprogramporteføljen på masternivå i mer detalj. Men arbeidsgruppen anbefaler at på lengre sikt kan det vurderes samordning og koordinering av masterprogrammene innen økonomi og ledelse. Arbeidsgruppen legger til grunn at miljøene i Trondheim vil være den faglige motoren for tilbudet på masternivå, samtidig som det bør utredes videre hvilke muligheter som finnes for å gi et mastertilbud på Gjøvik og videreutvikling av tilbudet i Ålesund slik at det gir rett til bruk av tittelen siviløkonom. Arbeidsgruppen peker på at masterstudentene, innenfor faglig funderte rammer, rimelig fritt bør kunne velge emner fra andre masterprogrammer ved fakultetet.

Samordning av ph.d. utdanninger, kapittel 7

Det er i dag tre doktorgradsprogrammer innenfor rammen av økonomi og ledelse. Et eget underutvalg har vurdert sammenslåing, og arbeidsgruppen anbefaler at de tre eksisterende programmene samordnes til ett program. Det bør arbeides noe mer med blant annet inndeling av studieretninger/fagprofiler. Et viktig element i et felles program er etablering av et felles emne i vitenskapsteori og etikk

Etter- og videreutdanning, kapittel 8

Videreutdanningstilbudet er forholdsvis stort i dag med flere erfaringsbaserte masterstudier. Disse kan videreutvikles, og spesielt ser det ut til å være muligheter for flere spesialiseringer innenfor det tverrfakultære masterstudiet i organisasjon og ledelse.

Internasjonalisering, kapittel 9

To av fagmiljøene i økonomi og ledelse (IØT og HHS) har blant de aller beste resultatene på NTNU hva gjelder studentutveksling. Internasjonalisering er viktig for et fagområde hvor en stor del av kandidatene skal arbeide i internasjonalt rettet næringsliv. Internasjonal studentutveksling bør bli mer omfattende og flere emner kan undervises på engelsk.

Arbeidsgruppen mener at Fakultet for økonomi bør klargjøre rammene og kravene for søknad om internasjonal akkreditering. Den europeiske akkrediteringen EQUIS som tildeles av organisasjonen EFMD (The European Foundation for Management Development) er sannsynligvis mest nærliggende.

Annet

Mye av debatten i arbeidsgruppen har vært knyttet til spenningen mellom profesjons- og disiplintenkning og spenninger knyttet til geografiske ulikheter. Prosessen har til dels vært krevende, men gruppen står samlet bak anbefalingene ovenfor.

Det er noen områder arbeidsgruppa ikke har hatt kapasitet til å gå inn, men som er aktuelle for videre arbeid på fakultet framover. Noen av disse er:

- Operasjonalisering av NTNUs teknologiske hovedprofil med hensyn til hvilken rolle denne skal spille i utdanning som ikke er særskilt teknologisk orientert.
- Den nære kontakten økonomimiljøene i Gjøvik og Ålesund har med høyteknologisk arbeidsliv og ingeniørutdanningene kan utnyttes bedre
- Hvilken rolle skal/bør økonomifakultetet ha for å sikre faglig kvalitet og sammenheng i studieprogram utenfor økonomifakultetet, mens som likevel har betydelige innslag av emner innen økonomi og ledelsesorienterte fag.
- En mer analytisk vurdering av studieporteføljen basert på kvantitative og kvalitative data om studiekvalitet og gjennomføring, tilfredshet, arbeidsmarkedsrelevans, kandidatundersøkelser, framskrivninger av arbeidskraftbehov, konkurrentanalyser, arbeidsgiveranalyser etc.

2. Innledning

2.1. Mandat

Arbeidsgruppene for faglig integrasjon er gitt et felles mandat. Mandatet er gitt av prorektorene for utdanning og faglig integrasjon. Mandatet er i sin helhet tatt inn som vedlegg 1 i denne rapporten.

Mandatets hovedpunkter er:

- Beskrive en felles ambisjon for fagområdet. Jf. mandatpunkt 2
- Beskrive helheten i dagens studieprogramportefølje, vurdere porteføljens relevans og gi tilrådning om en samlet, samordnet og samfunnsrelevant portefølje. Jf. mandatpunkt 3
- Tilrå en hensiktsmessig organisering av master og EVU-tilbud. Jf. mandatpunkt 4
- Identifisere studieprogram som kan tilrettelegges for internasjonale rekruttering. Jf. mandatpunkt 5.
- Ta ut synergieffekter mellom parallelle studieprogram gjennom samorganisering, felles studieprogramråd og felles læringsutbytter. Evt. Særskilte fagprofiler skal tydeliggjøres. Jf. mandatpunkt B.

2.2. Medlemmer

Arbeidsgruppens medlemmer er gjengitt i tabell 1 nedenfor¹:

Tabell 1 Oversikt over arbeidsgruppens medlemmer

Leder	Falch	Torberg	Prodekan forskning	SVT
Medlem	Borge	Lars-Erik	Professor	SVT-ISØ
Medlem	Heldal	Frode	Studieprogramansvarlig	HHiT
Medlem	Korsen	Eirik Bådsvik Hamre	Studieprogramansvarlig	Avd. TØL, Gjøvik
Medlem	Lindheim	Mikkel Balder T.	Studentrepresentant	SVT-IØT
Medlem	Pedersen	Ann-Charlott	Instituttnektleder	SVT-IØT
Medlem	Pettersen	Arve	Fung. prodekan	HHiT
Medlem	Solli-Sæther	Hans	Professor	Avd. for int. business, Ålesund
Medlem	Torvatn	Tim Kristian Andreas	Førsteamanuensis	SVT-IØT
Sekretariat	Bendheim	Gunnar	studiedirektør	Prorektor for utdanning, stab
Sekretariat	Hansen	Bente Tapuwa	Seniorrådgiver	HHiT
Sekretariat	Stene	Per	Seniorrådgiver	SVT

Arbeidsgruppa har hatt syv heldagsmøter i Trondheim.

2.3. Undergrupper

Arbeidsgruppen har opprettet flere underutvalg for arbeide med samordning av utdanningstilbudet. Et utvalg har arbeidet med de parallelle bachelorprogrammene i økonomi og administrasjon. Et annet utvalg har utarbeidet forslag til ett felles ph.d. program for Fakultet for økonomi. I tillegg har seks ulike underutvalg arbeidet med samordning av emner på bachelornivå som er tematisk like og blir gitt i flere programmer og campuser i dag.

¹ Monica Rolfsen var opprinnelig oppnevnt som medlem av gruppen, men gikk ut i forbindelse med tilsetting som dekan ved fakultet for økonomi. Tim Kristian Andreas Torvatn kom inn som nytt medlem.

2.4. Rammefaktorer

2.4.1. Interne rammefaktorer og føringer

Parallelt med arbeidsgruppens arbeid har det ved NTNU vært arbeidet med felles emnestørrelse, fellesemner og eksperter i team. Dette arbeidet er diskutert i arbeidsgruppa og det har vært reist noen kritiske synspunkter på innføring av ex.phil. i alle utdanninger på bachelornivå og Eksperter i team i alle masterprogram. Arbeidsgruppen tar beslutningen om disse forholdene til etterretning. Arbeidet med samordning hadde imidlertid vært noe enklere hvis disse forholdene hadde vært avklart på et tidligere tidspunkt. Det gjelder spesielt for samordning av parallelle bachelorprogram

2.4.2. Eksterne rammefaktorer og føringer

Plan for bachelor i økonomi og administrasjon - Nasjonalt Råd for økonomisk-administrativ utdanning (NRØA).

Tre-årig studier i økonomi og administrasjon/ledelse reguleres av Plan for bachelor i økonomi og administrasjon - Vedtatt 17. oktober 2011 av Nasjonalt Råd for økonomisk-administrativ utdanning (NRØA).

Planen skal bidra til nasjonal samordning av bachelorstudiene i økonomi og administrasjon for å sikre et høyt faglig nivå og en felles kunnskapsbase. Den skal samtidig gi rom for lokal tilpasning, slik at institusjonene kan utnytte egne faglige styrker.

Planen er på 180 sp setter krav til at minst 120 av disse skal være innenfor de økonomisk-administrative fagområdene med slik fordeling som framkommer av tabell 2. Ulike modeller kan brukes for å oppfylle disse kravene.

Tabell 2 NRØAs anbefalte krav til innhold i Bachelor i økonomi-administrasjon, 120 av 180 sp.

Bedriftsøkonomisk analyse – 30 sp. Finans, investering, økonomistyring og regnskap	Metodefag – 20 sp Matematikk, statistikk og samfunnsvitenskapelig metode
Administrative fag – 25 sp Strategi, organisasjon ledelse og markedsføring	Etikk – 5 sp
Samfunnsøkonomi – 15 sp Mikroøkonomi og makroøkonomi	Fordypningsemner – 30 sp

De resterende 60 studiepoengene står lærestedene friere til å fylle, men formålet skal være å gi studentene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som gjør dem godt i stand til å utføre økonomisk-administrative funksjoner i en organisasjon.

Nasjonal rammeplan i regnskap og revisjon²

Det treårige Bachelor programmet i regnskap og revisjon reguleres av *Forskrift om rammeplan for bachelor i regnskap og revisjon*. Fastsett av Kunnskapsdepartementet 27. juni 2012. For å oppnå graden bachelor i regnskap og revisjon må kandidaten ha bestått minst 180 studiepoeng bestående av emnegruppene gjengitt i tabell 3. Institusjonene skal legge til rette for internasjonal mobilitet i

² Det er under utarbeidelse en NOU som ventes å føre til betydelige endringer i kravene til registrert revisor.

løpet av studiet, et internasjonalt perspektiv i utdanningen og ha relevant kontakt med nærings- og arbeidsliv.

Tabell 3 Krav til emnegrupper for å oppnå graden Bachelor i regnskap og revisjon

Felles med bachelor i økonomi og administrasjon 30 sp i bedriftsøkonomisk analyse 25 sp i administrasjonsfag 15 sp i samfunnsøkonomi 20 sp metodefag. Fordypningsemner 25 sp, videregående regnskapsfaglige emner og verdsettelse 12,5 sp valgfrie emner for institusjonene	<i>Fordypningsemner med avsluttende revisoreksamen</i> 15 sp revisjon 15 sp årsregnskap, herunder IFRS 15 sp skatterett 7,5 sp rettslære.
--	--

3. Ambisjonene

I forbindelse med høringene til foreløpige utkast til dokumentet «Fusjonsplattform» utarbeidet arbeidsgruppen for «Økonomi og teknologiledelse» i juni 2015 et innspill, som omfattet all aktivitet og ikke bare utdanning, som skulle gjøre økonomi og teknologiledelse mer synlig. Innspillene har fungert som et bakteppe for arbeidsgruppens ambisjoner med dette dokument. Det hadde følgende punkter:

- *Utvikle vår særegne nasjonale profil innenfor økonomi og teknologiledelse og styrke vår posisjon som internasjonal forsknings- og utdanningsaktør*
- *Utvikle sterke disiplinfaglige fagmiljø og utdanninger innen økonomi og utnytte våre gode forutsetninger for tverrfaglig samarbeid i hele bredden mellom teknologi, helse, samfunnsvitenskap og humaniora*
- *Styrke og videreutvikle samarbeidet med nasjonalt og lokalt næringsliv og bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling*
- *Utnytte våre gode forutsetninger for utdanning og forskning innen innovasjon, entreprenørskap og kommersialisering av teknologi*
- *Samordne og utvikle nye utdanningsprogrammer fra bachelor til ph.d. og utnytte kompetansen ved de ulike fagmiljøene på tvers av studieprogram og studiesteder og dele beste praksis*
- *Arbeide for å bli en internasjonalt akkreditert handelshøyskole*

Arbeidsgruppen mener det bør komme tydeligere fram at fakultetet er "tung" på profesjonsstudier enn det nå gjør i kulepunkt 2 ovenfor. I en framtidig visjon foreslås dette endret til:

- *Utvikle sterke disiplin- og profesjonsfaglige miljø og utdanninger innen økonomi og ledelse, og utnytte våre gode forutsetninger for tverrfaglig samarbeid i hele bredden mellom teknologi, helse, samfunnsvitenskap og humaniora*

Arbeidsgruppen har konkretisert ambisjonene innen utdanningsområdet i 6 hovedpunkter:

Internasjonale, nasjonale og lokale ambisjoner:

- Fakultet for økonomi (ØK) ved NTNU skal være en ledende nordisk utdanningsaktør innen økonomi og ledelse.
- ØK skal utvikle unike nasjonale og internasjonale studieprogram som utnytter NTNUs hovedprofil innenfor teknologi og naturvitenskap.
- ØK skal utnytte den store faglige bredden, videreutvikle eksisterende og opprette nye studieprogram som trekker til seg de beste søkerne og utdanner de mest etterspurte kandidatene. I hovedsak skal dette oppnås ved å videreutvikle eksisterende, opprette nye toårige og femårige masterprogram.
- ØK skal ha nær kontakt med internasjonalt, nasjonalt og lokalt næringsliv, og utvikle strategiske partnerskap med utvalgte virksomheter. Strategiske partnerskap skal bl.a. bidra til å sikre relevans i studieprogrammene, eksterne innspill til utvikling og kvalitetssikring og bidra til å videreutvikle NTNUs hovedprofil innen økonomi og ledelses feltet

Om selve studiet/studiekvalitet

- Forskningsbasert utdanning skal bl.a. sikres gjennom at forskningsmiljø med sterke internasjonale koblinger trekker den internasjonale kunnskapsfronten inn i utdanningene.
- Tydelig profesjonsfaglig basis med sterke koblinger til samfunns- og arbeidslivet skal bidra til å sikre relevans i utdanningene.
- Et godt læringsmiljø – faglig, pedagogisk og sosialt – er en forutsetning for å kunne utdanne kandidater med høy kvalitet, minimerer frafall og sikre at de fleste studentene følger normal studieprogresjon.
- Studiene skal stille store krav til studentenes arbeids- og egeninnsats, og gi kompetanse som er etterspurt i arbeidslivet. Det stilles samme høye kvalitetskrav til undervisere og studenter.
- Det benyttes undervisningsformer og digitale verktøy som er tilpasset det enkelte emnet, aktiviserer studentene, motiverer til egeninnsats og gir studentene optimale muligheter til å utnytte sitt potensiale.

Internasjonalisering

- ØK skal benytte NTNUs ulike samarbeidsavtaler, men også inngå egne med spesielt interessante utenlandske læresteder om forskning og utdanning.
- Alle gradsgivende studieprogram skal være tilrettelagt for internasjonal studentutveksling. Målet er at minst 40% av alle studentene skal oppholde seg minst ett semester ved et anerkjent lærested i utlandet og avlegge eksamen tilsvarende 30 studiepoeng.
- ØKs studier skal tilrettelegges slik at de er attraktive og godt tilpasset internasjonale studenter.
- Studietilbudet trekker aktivt på den internasjonale forskningsutviklingen

Etter- og videreutdanning

- Det eksisterende videreutdanningstilbudet beholdes og videreutvikles. Det bør tas sikte på å utvikle nye erfaringsbaserte masterprogram og spesielt enkeltkurs som utnytter ØKs unike kompetanse som kan ha interesse internasjonalt, nasjonalt og lokalt næringsliv.
- All eksternt finansiert videreutdanning organiseres i erfaringsbaserte mastergrader.

Forskerutdanning

- De eksisterende ph.d.-programmene slås sammen for å sikre et stabilt og forutsigbart fag- og læringsmiljø med tilstrekkelige størrelse av vitenskapelig ansatte og kandidater.
- Koordinere kurstilbud internt og tilby kurs som har nasjonal og internasjonal interesse.
- Samarbeide med andre læresteder om å opprette nasjonale forskerskoler³ og ta sikte på å ha faglig og administrativt ansvar for egne.

Administrasjon og koordinering

- Arbeide for økende koordinering og utveksling av emner mellom de ulike studieprogrammene på ØK, men også med de øvrige delene av NTNU.
- Velge enkle administrative rutiner som er lite ressurskrevende og digitale løsninger som alle benytter.

³ Nasjonale forskerskoler er en satsing fra Norges forskningsråd og er nærmere omtalt i denne lenken: http://www.forskningsradet.no/prognett-forskerskoler/Om_satsingen/1224066964136

- Yte god og effektiv service til studentene, hva gjelder studieveiledning, innpasning og tilrettelegging.

4. Studier og studietilbud i økonomi i Norge og ved NTNU

4.1. Det norske utdanningsmarkedet innen økonomi, administrasjon og ledelse

Dette kapittelet presenterer noe informasjon som beskriver det samlede tilbudet av slik økonomiutdanning i Norge. De mest tilgjengelige datakildene for et slikt søk er Databasen for høyere utdanning (DBH), og Felles studieadministrativt tjenestesenter (FSAT) for data om det nasjonale opptaket. Det framgår av materialet at sektoren ikke er absolutt konsistent i kategorisering av utdanningstilbud. I DBH er alle utdanningstilbud merket med hvilken studiumkategori den hører under. For vårt formål er det meste å finne i følgende kategorier:

- Økonomisk-administrativ utdanning: Bachelor i økonomi administrasjon, siviløkonom, ledelse, årsstudier, master osv.
- Samfunnsvitenskap: Samfunnsøkonomi (bachelor/master), ledelse i ulike varianter
- Teknologi: Industriell økonomi og teknologiledelse.

I tillegg kan den finnes f.eks. sektororienterte utdanninger i økonomi og ledelse under andre kategorier.

I det følgende har vi for enkelhets skyld plukket ut data om samfunnsøkonomi fra kategori Samfunnsvitenskap og industriell økonomi fra Teknologi. For økonomi-administrasjon benytter vi data fra denne kategorien samlet, uten å korrigere for utdanninger rapportert i andre kategorier.

Økonomi-administrasjon

Tilbudet av utdanninger innen denne kategorien er omfattende. Området preges av to dominerende aktører (Norges handelshøyskole og Handelshøyskolen BI). Nesten 18% av alle studenter i Norge er registrert på en utdanning i denne kategorien, drøyt 46 000 studenter høsten 2015. Tilsvarende ca 20% av total kandidatproduksjon, drøyt 9 000 kandidater. I alt er 29 institusjoner representert med utdanninger i denne kategorien, og flere av disse har tilbud på ulike geografiske steder.

Utdanningsområdet har dermed også bred geografisk dekning, og betydelig variasjon i tilbudsform (campus, nett, desentralisert). Disse tallene inkluderer både offentlige og private institusjoner, og BI med sine drøyt 20 000 studenter utgjør en svært stor andel.

I tabell 4 presenteres noen hovedtall fra de offentlige utdanningsinstitusjonene

Tabell 4: Nøkkeldata om økonomisk administrativ utdanning. Kolonnene for mastergrad omfatter både 2 og 5-årige mastergrader, Kild: DBH.

Institusjonsnavn	Registrerte studenter H2016			Aktive doktorgrads-avtaler H15	Kandidater 2015		
	Studenter totalt	Bachelor	Master		Bachelor	Master	Ph.d
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	2218	1652	406	16	300	127	
Høgskolen i Sør-Øst Norge	2717	1692	385	8	260	73	
Høgskolen i "innlandet"	3498	1324	100		273	0	
Høgskolen i Oslo og Akershus	1761	1098	436		225	50	
Nord universitet	2138	758	885	31	154	195	5
Norges handelshøyskole	3427	1409	1688	129	389	1036	16
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	655	374	281		79	114	
Universitetet i Agder	1678	860	503	32	140	92	4
Universitetet i Stavanger	1567	1020	452		192	136	
Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet	1212	656	369	12	145	86	3
Handelshøyskolen BI	20739	11604	2031	16	2142	988	8

Det er ikke mulig å si noe absolutt om konkurransesituasjonen for NTNU ut fra disse tallene. Det kan imidlertid spores noen interessante trekk. NTNU har relativt stor andel av studentene registrert på gradsgivende utdanning (ca 93 % av totalt antall studenter er på bachelor eller masterprogram). De fleste andre ligger langt under dette. Dette kan tolkes som en indikasjon på et betydelig potensial for NTNU innen EVU, fleksible tilbud o.l. Et annet trekk er at NTNU synes å ha lav gjennomføringsgrad på bachelorutdanning sammenlignet med flere av de andre. Det er relativt få kandidater i forhold til antall studenter. Tallene her er for unøyaktige til å gi sikre konklusjoner, men det kan være relevant å gå nærmere inn i dette.

Samfunnsøkonomi

Det er fem læresteder her i landet som gir grader i samfunnsøkonomi. Det er Universitetet i Oslo (UiO), Universitetet i Bergen (UiB), Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske universitet (UiT), Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) og NTNU.

Tabell 5 gir en oversikt over lærested, grader og størrelsen av studieprogrammene. Størrelsen er angitt i opptaksrammer for årsstudier, bachelor og master fra 2015. For ph.d.-programmene angis antall registrerte kandidater.

Tabell 5 Nøkkeldata om samfunnsøkonomisk utdanning.

Lærested	Årsstudier	Bachelor	Femårig master	Toårig master	Toårig internasjonal master	Ph.d-grad (avtaler H15)
NTNU	45	90 ¹	25	50 ²		9
UiO		95	50		Ja (opptaksramme ?)	11 ³
UiB	22	96	22	50		Ja ³
UiT		30			Ja (opptaksramme ?)	12 ⁴
NMBU		25			Ja (opptaksramme ?)	Ja ⁵

¹ I tillegg kommer 25 plasser til bachelor i politisk økonomi.

² Fordelt på 25 plasser til Master i finansiell økonomi og 25 plasser til Master i samfunnsøkonomi.

³ De samfunnsvitenskapelige fagene har et felles studieprogram og samfunnsøkonomi er en studieretning.

⁴ Ph.d.-program i samfunnsvitenskap med en studieretning for samfunnsøkonomi. Tallene finnes bare for fakultetet samlet 177

⁵ Ph.d.-program i økonomi og administrasjon med en studieretning i samfunnsøkonomi

Med unntak av internasjonal master har NTNU et studietilbud som minst tilsvarer de andre lærestedene. NTNU har større bredde på bachelornivå med to ulike bachelorprogram som begge kvalifiserer for opptak til de toårige masterprogrammene. Bachelor i politisk økonomi gir i tillegg opptakskompetanse til Master i statsvitenskap. Videre har NTNU to 2-årige masterprogram som gir et bredere studietilbud.

Industriell økonomi og teknologiledelse

Det er fire læresteder her i landet som tilbyr studier som benevnes industriell økonomi og teknologiledelse eller tilsvarende. Det er Universitetet i Agder (UiA), Universitetet i Stavanger (UiS) og NTNU og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU).

Tabell 6 gir en oversikt over lærested, grader og størrelsen av studieprogrammene. Størrelsen er angitt i opptaksrammer for master fra 2015. Det er også angitt om institusjonen har ph.d.-program innen områder.

Tabell 6 Nøkkeldata om utdanning i industriell økonomi og teknologiledelse

Lærested	Femårig master	Ph.d-grad
NTNU	150	Ja
UiA	20	Ja ²
UiS	35 ¹	Ja ³
NMBU	20	Ja

¹ To studieretninger eller linjer.

² Ph.d.-program ved Fakultet for teknologi og realfag

³ Ph.d.-program i teknologi og naturvitenskap, studieretning i risikostyring og samfunnssikkerhet

Master i industriell økonomi og teknologiledelse ved NTNU er en sivilingeniørutdanning og derfor nært knyttet til teknologiske studier ved flere fakulteter. Det er det første studietilbudet av dette slag i landet og har opparbeidet seg et godt renomme og har med svært mange høyt kvalifiserte søkere. Studieprogrammet ved UiS er også nært knyttet til et sivilingeniørmiljø, men mangler samme bredde som ved NTNU. Studieprogrammet ved UiA er knyttet til et økonomisk fagmiljø og har en relativt svak teknologitilknytning.

4.2. Studieporteføljen ved NTNU

Ved inngangen til 2017 vil Fakultet for økonomi ha 4 årsstudier, 8 bachelorprogram, 7 toårige masterprogram, 2 internasjonale toårige masterprogram, 3 erfaringsbaserte masterprogram, 2 femårige integrerte masterprogram, 3 ph.d.-program og i tillegg kommer ett nytt internasjonalt toårig program fra høsten 2017 som nettopp er vedtatt opprettet av Styret. Dette gir totalt 30 studieprogram. I tillegg kommer to studieretninger for både Master i entreprenørskap og Master i helse, miljø og sikkerhet. Videre er fakultetet inne med flere spesialiseringer i den erfaringsbaserte Master i organisasjon og ledelse.

Styret har for studieåret 2017/2018 vedtatt en opptakssamme på totalt 1256 plasser for fakultetet samlet. I tillegg kommer eventuelle plasser fra foreløpig ufordelte sivilingeniørplasser (opptaksbuffer sivilingeniørstudiene) og eventuelle studenter på egenfinansierte studieprogram.

Tabell 7 gir et mer detaljert bilde av studieprogramporteføljen og størrelsen av de ulike program. Det benyttes statistikk fra 2015 da endelig oversikt over antall kandidater fra 2016 ikke foreligger.

Tabell 7 Oversikt over studieprogram ved Fakultetet for økonomi ved inngangen av 2017 (kilde DBH-Database for statistikk om høyere utdanning). Opptatte studenter refererer til registrerte studenter 1. oktober i opptaksåret. Dette tallet avviker til dels betydelig fra oppmøtte studenter, og skyldes bl.a. oppflytting i årstrinn etter godkjenning/fritak. F.eks. har Master i industriell økonomi og teknologiledelse drøyt 150 oppmøtte studenter

Navn	Institutt/ Enhet	Studiekatgeori	Opptatte studenter i 2015	Kandidater i 2015
Årsstudium i økonomi og ledelse	IØT - Gjøvik	Årsstudium	26	7
Bachelor i økonomi og ledelse	IØT - Gjøvik	Bachelor	99	36
Bachelor i logistikk	IØT - Gjøvik	Bachelor	26	-
Årsstudium i økonomi og ledelse	IIF	Arsstudium	29	13
Bachelor i økonomi og administrasjon	IIF	Bachelor	71	97 ⁴
Bachelor i markedsføring og ledelse	IIF	Bachelor	74	
Master i Internasjonal Business og markedsføring	IIF	Toårig, int. master	48	24
Master i Internasjonal Business og markedsføring	IIF	Erf.basert master	2	-
Deltidsstudium i økonomi og administrasjon	HHS	Enkeltemner/ Årsstudium	89	-
Bachelor i økonomi og administrasjon	HHS	Bachelor	339	162 ⁵

Bachelor i regnskap og revisjon	HHS	Bachelor	36	
Master i økonomi og administrasjon	HHS	Toårig master	103	66
Master i ledelse og teknologi	HHS	Toårig master	42	37
Master of Public Administration	HHS	Erf.basert master	Ikke oppgitt	-
Ph.d. i økonomistyring	HHS	Doktorgrad	7 ³	-
Årsstudium i samfunnsøkonomi	ISØ	Årsstudium	43	-
Bachelor i samfunnsøkonomi	ISØ	Bachelor	99	39
Bachelor i politisk økonomi	ISØ	Bachelor	32	4
Master i samfunnsøkonomi	ISØ	Toårig master	18	14
Master i finansiell økonomi	ISØ	Toårig master	16	17
Master i samfunnsøkonomi	ISØ	Femårig master	24	4
Ph.d i samfunnsøkonomi	ISØ	Doktorgrad	14 ³	6
Master i entreprenørskap – siv.ing	IØT	Toårig master	3 ¹	18 ⁶
Master i entreprenørskap	IØT	Toårig master	14	4
Master in Entrepreneurship	IØT	Toårig, int. master	10 ²	-
Master i helse, miljø og sikkerhet	IØT	Toårig master	24	19
Master in Project Management	IØT	Toårig, int. master	18	19
Master in Technology Management	IØT	Erf.basert master	16	13
Master i industriell økonomi og teknologiledelse	IØT	Femårig master	116	121
Ph.d. i industriell økonomi og teknologiledelse	IØT	Doktorgrad	66 ³	6

1) Opptaksramme for eksterne søkere. I tillegg kommer 20-25 studenter fra andre sivilingeniør-program ved NTNU.

2) Nytt studieprogram fra 2017 med opptaksramme på 10

3) Angir antall doktorgradsavtaler eller kandidater på programmet.

4) Totalt antall bachelorkandidater ved Høgskolen i Ålesund.

5) Totalt antall bachelorkandidater ved Handelshøgskolen i Trondheim.

6) Inkluderer kandidater som har meldt overgang fra andre siv.ing.-program.

4.3. Samlet vurdering av dagens studieportefølje

NTNU har en unik profil på sin portefølje sammenlignet med de andre dominerende aktørene innenfor økonomi og ledelse.

De dominerende aktørene innenfor økonomi/administrasjon er Norges handelshøyskole og BI. Disse institusjonene har også betydelig forskningsaktivitet innen samfunnsøkonomi, men mangler rene utdanningstilbud innen denne retningen. De har heller ikke teknologisk rettet studier. NTNU har en bredde i fordypningsmuligheter innenfor BØA-utdanninger og lignende utdanninger som ikke helt er på nivå med NHH/BI, men står seg svært godt sammenlignet med høgskolesektoren.

De gamle universitetene har sin utdanningsaktivitet i vesentlig grad rettet inn mot samfunnsøkonomi. Universitetet i Tromsø har i tillegg en handelshøyskole basert på den tidligere Statens fiskerihøgskole og Høgskolen i Tromsø, men ut over dette mangler de gamle universitetene i all hovedsak økonomi og administrasjon i sin portefølje.

Innenfor industriell økonomi og teknologiledelse er NTNU så godt som enerådende, selv om det finnes små fagmiljøer og utdanninger også på de nye universitetene. Disse mangler NTNUs omfattende kobling til hele bredden av teknologi-, IKT- og realfagsutdanninger

Videre kjennetegnes porteføljen ved at alle områder har tilbud både på første, andre og tredje syklus.

Arbeidsgruppens samlede vurdering er at NTNU har en studieportefølje som er omfattende både i bredde, dybde og volum. Porteføljen vurderes som relevant og med høy kvalitet, og dette gjenspeiles bl.a. i gjennomgående høy attraktivitet hos søkere og kandidater med godt renommé i arbeidslivet. Det er ingen områder med så høy risiko at det betinger umiddelbare tiltak for endringer i porteføljen. Porteføljeendringer må derfor baseres på kontinuerlig endrede behov hos studenter og arbeidsliv, kontinuerlig kvalitetsforbedring, utnytte ressursene på tvers av det nye fakultet effektivt og skape rom for ny aktivitet både innenfor utdanning og forskning.

5. Samordning studier på lavere grad

I dette kapittelet presenteres resultatet av arbeidet til flere underutvalg, samt arbeidsgruppas konklusjoner og anbefalinger for videre arbeid.

Flere av underutvalgene har tatt opp utfordringer knyttet til økonomi, fordeling av studiepoengproduksjon, faglig ansvar for emner og program, etc. Dette er felles utfordringer for mange områder for det nye fakultetet, men er bare i begrenset grad en del av denne gruppas mandat. Derfor kommenteres slike momenter bare unntaksvis i de videre oppsummeringene.

5.1. Samordning av bachelorprogram

5.1.1. Kort beskrivelse av porteføljen

Bachelor i økonomi og administrasjon – HHS og IIF

En bachelor i økonomi og administrasjon er en bred utdanning som gir varierte karrieremuligheter innen privat næringsliv og offentlig forvaltning. Du får solid kunnskap innen områder som bedriftsøkonomi, samfunnsøkonomi, administrasjonsfag, metodefag og etikk. Du lærer om bedriftsøkonomiske problemstillinger og om hvordan samfunns- og næringsliv reguleres av lover og regler.

Formålet med bachelorgradsstudiet er å utdanne yrkesutøvere som er kvalifisert til å ivareta spesialist- og rådgivningsoppgaver innenfor økonomiske og administrative og/eller markedsføringsmessige arbeidsområder i privat næringsliv, organisasjoner og offentlig sektor. Studiet anbefalt plan fra Nasjonalt råd for økonomisk-administrativ utdanning (NRØA), som gjør at studiet kvalifiserer til opptak i master i økonomi og administrasjon (siviløkonom) og andre masterstudier.

Bachelor i regnskap og revisjon - HHS

Bachelorstudiet går over 3 år og er satt sammen av emner innenfor generelle administrasjonsfag, årsregnskap, skatterett, revisjon og rettslære. Det første studieåret er felles med bachelor i økonomi og administrasjon.

En treårig revisorutdanning fører fram til tittelen Bachelor i regnskap og revisjon (BRR) og er en yrkesorientert utdanning innenfor økonomi og regnskap. BRR oppfyller utdanningskravet i revisorloven § 3-2 for godkjenning til registrert revisor. BRR oppfyller også utdanningskravet i regnskapsførerforskriften § 1-1 for godkjenning som autorisert regnskapsfører. Studiet anbefalt plan fra Nasjonalt råd for økonomisk-administrativ utdanning (NRØA), som gjør at studiet kvalifiserer til opptak i master i økonomi og administrasjon (siviløkonom) og andre masterstudier.

Bachelor i markedsføring og ledelse - IIF

Bachelorstudiet i Markedsføring og ledelse er et markedsøkonomisk studium som skal møte kompetansebehov vi finner innenfor private og offentlige organisasjoner nasjonalt og internasjonalt. Markedsføring og ledelse er kjerneområder for å skape konkurransedyktige og fremtidsrettede bedrifter og organisasjoner. Hovedtyngden i studiet ligger på markedsføring, ledelse og forretningsutvikling der du tilegner deg grunnleggende administrative og økonomiske verktøy som benyttes i næringslivet. De to siste studieårene kan studentene velge en spesialisering – enten i innovasjon og entreprenørskap, i handels- og salgsledelse eller i eksportmarkedsføring.

Bachelor i økonomi, ledelse og bærekraft – IØT - Gjøvik

Økonomi, ledelse og bærekraft i Gjøvik er en helhetlig og solid økonomi og lederutdanning med spesialisering på bærekraft, og næringslivsnettverket benyttes aktivt i læringsarbeidet. Det er et tett samarbeid med det tunge industri- og handelsmiljøet i regionen.

Våre erfarne forelesere med næringslivsbakgrunn gjør at studentene opplever en nær sammenheng mellom studiets innhold og aktuelle arbeidsoppgaver senere i næringslivet. I tillegg har IØT - Gjøvik valgt å satse på bærekraftig forretningsdrift, et nytt framtidsrettet perspektiv som blir stadig viktigere i vårt samfunn. En bachelorgrad fra NTNU gir deg kunnskaper som er etterspurt både regionalt og nasjonalt.

Studiet anbefalt plan fra Nasjonalt råd for økonomisk-administrativ utdanning (NRØA), som gjør at studiet kvalifiserer til opptak i master i økonomi og administrasjon (siviløkonom) og andre masterstudier.

Bachelor i logistikk – IØT - Gjøvik

Den pedagogiske ideen er å utnytte spillet mellom de akademiske miljøene ved NTNU og det lokale næringsliv aktivt i læringsarbeidet. Studentene skal både få et godt teoretisk grunnlag og utføre prosjektarbeid og obligatoriske oppgaver som er relevant i næringslivet.

Studiet kombinerer basis fra økonomi- og ledelsesfag med fordypning i logistikkfag. Dette gir deg en grunnleggende lederutdanning med dybdeforståelse i hvordan en bedrifts verdikjede henger sammen.

Studiet anbefalt plan fra Nasjonalt råd for økonomisk-administrativ utdanning (NRØA), som gjør at studiet kvalifiserer til opptak i master i økonomi og administrasjon (siviløkonom) og andre masterstudier.

Bachelor i samfunnsøkonomi ISØ

Disiplinær bachelor grad hvor studentene kan velge inn 60 studiepoeng fra andre fag/disipliner. Dette kan være emner fra 3-årige øk.-adm.-utdanninger, fra HHS eller andre studier ved NTNU eller andre læresteder i landet. Det kan også være andre og eventuelt videregående emner innenfor samfunnsøkonomi. Innholdet i enkelte emner er likt innholdet i tilsvarende emner ved de tre tidligere høyskolene og det vurderes en koordinering. Det har for øvrig vært nært samarbeid med HHS, hvor studenter som ønsket å fordype seg i samfunnsøkonomi har fått tilgang til enkeltemner på ISØ.

Bachelor i politisk økonomi ISØ

Tverrfaglig studieprogram med en kombinasjon av emner fra statsvitenskap og samfunnsøkonomi, som også gir opptakskompetanse til mastergrad både i samfunnsøkonomi og statsvitenskap. Dette er de samme emner som inngår i Bachelor i samfunnsøkonomi og Bachelor i statsvitenskap. Det er et samarbeidstiltak mellom ISØ og Institutt for sosiologi og statsvitenskap og ISØ har det faglige ansvaret. Studiet har bare obligatoriske emner og ingen muligheter for innvalg fra IØT eller de tre høyskolene.

5.1.2. Oppnevning av undergruppe for samordning

Arbeidsgruppen opprettet en egen undergruppe for å arbeide med samordning av parallelle program innen Bachelor i økonomi og administrasjon fra studieåret 2018/19. Undergruppen fikk følgende mandat:

Undergruppen skal legge til grunn at studieprogrammet skal ha høy faglig og pedagogisk kvalitet. Utvalget bes utarbeide forslag på mulige synergieffekter og studieplan med beskrivelser av læringsutbytte for ett felles studieprogram med eventuelt flere studieretninger for følgende av dagens studieprogram:

- Bachelor i økonomi og administrasjon, HHiT
- Bachelor i regnskap og revisjon, HHiT

- *Bachelor i økonomi og administrasjon, NTNU i Ålesund*
- *Bachelor i logistikk, NTNU i Gjøvik*
- *Bachelor i økonomi, ledelse og bærekraft, NTNU i Gjøvik*

Sentrale arbeidsdokument i arbeidet er «Krav til studier ved NTNU» og «Veiledning for opprettelse av studier». Det bør videre tas høyde for tilrådninger fra gruppene som har utredet EiTs plass i NTNUs studier, fellesemner ved NTNU og felles emnestørrelse ved NTNU. I studieplanforslaget må det også være lagt til rette slik at studentene kan avlegge et semester av studiene ved et lærested i utlandet.

Undergruppen skal også vurdere mulig koordinering med følgende studieprogram og mulige synergieffekter av dette:

- *Bachelor i samfunnsøkonomi, ISØ*
- *Bachelor i markedsføring og ledelse, NTNU i Ålesund*

5.1.3. Forslag fra undergruppe for samordning av bachelorprogram

Undergruppen presenterte sine endelige forslag og overleverte sin rapport i møte 24. oktober 2016. Rapporten er i sin helhet vedlagt i vedlegg 3.

Gruppen konsentrerte seg om å lage et forslag til felles program for de av dagens utdanninger som oppfyller NRØAs anbefalte krav for bachelor i økonomi og administrasjon. Det gjelder følgende utdanninger:

- Bachelor i økonomi og administrasjon, HHS
- Bachelor i regnskap og revisjon, HHS ⁴
- Bachelor i økonomi og administrasjon, IIF
- Bachelor i økonomi, ledelse og bærekraft, IØT - Gjøvik

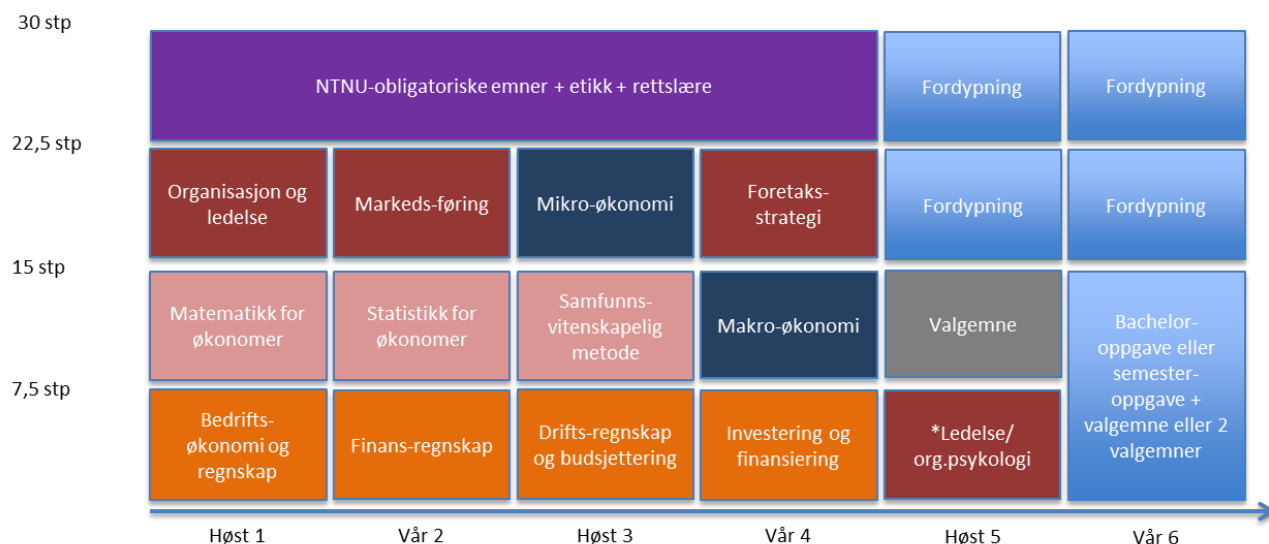
Arbeidet med å få til en god integrasjon her må prioriteres foran evt. integrasjoner mot andre program som har et annet formål og ligger lengre unna NRØA-kravene⁵. Dette er ikke i motstrid til at det kan utvikles fornuftig samarbeid med tilgrensende program f.eks. på emnenivå.

Gruppens forslag er konkretisert i en studiemodell som her er gjengitt i figur 1. De ulike emnetypene er fargekodet i modellen. Emner som oppfyller læringsutbyttebeskrivelser i NRØA-planen er obligatoriske og markert med følgende farger i figuren: **Bedriftsøkonomisk analyse, minimum 30 sp**, **Administrative fag, minimum 25 sp**⁶, **Samfunnsøkonomi, minimum 15 sp**, **Økonomisk-administrative metodefag, minimum 20 sp**. I tillegg til emner som følger av NRØA-planen, er det gitt rom for obligatoriske NTNU-spesifikke emner som Examen philosophicum og områdeemne. Gruppen har foreslår også at det skal være obligatorisk med rettslære og etikk.

⁴ Oppfyller også den nasjonale rammeplanen for bachelor i regnskap og revisjon

⁵ Gjelder bachelor i samfunnsøkonomi og bachelor i markedsføring og ledelse.

⁶ Emnet «ledelse/org.psykologi» kan tas ut dersom minst 2,5 sp innen området kan dekkes av andre emner.

Figur 1 Studiemodell for samordnet bachelorutdanning i økonomi og administrasjon.

I rapporten beskriver gruppen nærmere de vurderinger som er gjort med hensyn til plassering av emner for å sikre god progresjon, vurderinger av forkunnskapskrav i tilknytning til dette, erfaringer med dagens ordninger og begrunnelser for valg.

Undergruppen redegjør også for noen bindinger til andre forhold enn NRØA-planen som er viktig å ha med i det videre arbeidet. Dette gjelder særlig forholdet til rammeplanen for bachelor i regnskap og revisjon og fastsatte krav til profilering som regnskapsfører. Begge er varianter som finnes ved Handelshøyskolen og som det vurderes viktig å ivareta/videreføre på en slik måte at det ikke fører til ressurskrevende dubleringer av fagopplegg.

I tilknytning til selve studiemodellen har undergruppen fremmet en rekke andre forslag som nevnes stikkordsmessig her:

- Innenfor rammen av en felles plan må det åpnes for ulike pedagogiske metoder og undervisningsformer.
- Det må legges til rette for at emneansvarlige og andre med undervisningsoppgaver får anledning til over tid å ta ut synergier gjennom tett og aktivt samarbeid om undervisning.
- Det bør innarbeides en viss fleksibilitet i tidsplassering av emner, men de grunnleggende kravene til progresjon må ivaretas.
- Etablerte opplegg med forkurs og/eller ekstra undervisning i matematikk må videreføres. Det må arbeides for å åpne muligheten for å innføre karakterkrav i matematikk for opptak.
- Det bør legges til rette for studentmobilitet mellom campusene, og utvikles gode og praktiske retningslinjer for dette.
- Det anbefales å utvikle en egen variant av ex.phil. tilpasset dette fagområdet.
- Alle emner bør ha eksamen hvert semester, uavhengig av undervisningstermin. Samtidig bør kontinuasjonsperioder utenom dette avvikles.
- Dersom det vedtas å slå sammen studieprogrammene i tråd med denne modellen, bør det etableres et felles studieprogramråd. I tillegg bør det etableres lokale referansegrupper for ulike fordypninger.

Det foreligger en særmerknad fra Handelshøyskolen som i hovedsak tar opp spørsmål knyttet til faglig ledelse og ressurser.

Gruppen har i vedlegg 1 til sin rapport presentert et forslag til en mulig studieplan uten emnebeskrivelser til et samordnet bachelorprogram i økonomi og administrasjon. Forslaget har følgende læringsutbyttebeskrivelser.

Kunnskaper: Kandidaten

- har bred kunnskap innenfor økonomisk-administrative fag
- kjenner til forsknings og utviklingsarbeid som er relevant innenfor økonomisk-administrative fag.
- kan oppdatere sin kunnskap innenfor økonomisk administrative fag
- har kunnskap om fagområdets historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet.

Ferdigheter: Kandidaten

- kan anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid på praktiske og teoretiske problemstillinger og treffe begrunnede valg.
- kan reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning.
- kan finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling.
- kan beherske relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer.

Generell kompetanse: Kandidaten

- har innsikt i relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger.
- kan planlegge å gjennomføre arbeidsoppgaver og prosjekter, alene og som deltaker i en gruppe, og i tråd med etiske krav og retningslinjer.
- kan formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig og muntlig.
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre økonomer og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis.
- kjenner til nytenkning og innovasjonsprosesser.

5.1.4. Arbeidsgruppens vurderinger og konklusjoner

Undergruppen for bachelorutdanningen i økonomi og administrasjon (BØA) har gjort et grundig arbeid og legger fram et forslag til struktur som gir et godt grunnlag for videre arbeid. Det foreligger nå et grunnlag som i utgangspunktet legger godt til rette for at dagens programmer kan samordnes i ett felles program fra høsten 2018. Imidlertid har det blitt klart etter at undergruppen var ferdig med sitt arbeid at NTNU ikke er i stand til å gi fellesemnene i programmet (ex.phil. og områdeemne) før i 2019. Det vil være uheldig å starte et nytt program i 2018 som må endres allerede i 2019.

Arbeidsgruppen anbefaler at det opprettes et felles BØA-program fra 2019. I utformingen av programmet må bl.a. følgende momenter vies særskilt oppmerksomhet.

- Det må gjennomføres en konsekvensanalyse med vekt på gjennomstrømning og studiekvalitet ved et felles program. For studiekvalitet gjelder dette blant annet for tilrettelegging for studentutveksling, fleksibilitet for studentene og mulighet for fordypning.
- Studieplan for fellesfag bør ta utgangspunkt i det forslaget som er framlagt av undergruppen og kommentert ovenfor.
- Planen skal sikre at det kan etableres ulike fordypningsretninger (spesialisering/major/hovedprofil – har vi en avklart terminologi) på ulike campus. Dette er viktig for å kunne svare godt på ulike lokale brukerbehov.
- Det skal være separate opptak på de ulike campus.

- Det må arbeides aktivt for å sikre høy inntakskvalitet på alle campus og fordypningsretninger. Det er viktig for å sikre høy kvalitet på alle emner, koherens i programmet og attraktive kandidater.
- Planen skal sikre gode og fleksible muligheter for internasjonal studentutveksling slik at NTNUs overordnede mål kan nås, og vi oppfyller forpliktelsens om å gi tilbud til alle studenter som ønsker å ta deler av utdanningen i utlandet.
- Det bør legges spesiell vekt på å utvikle områdeemne(r) som støtter godt opp under det samlede læringsutbyttet for programmet, ivaretar intensjonen med områdeemner og bidrar til å styrke samarbeidet i fakultetet.
- I det videre arbeidet må en søke å avklare en rekke praktiske utfordringer som er påpekt av undergruppen.
- På noe lengre sikt bør samordning og emneutvekslinger også med andre tilgrensende studieprogram vurderes.
- Arbeidsgruppen anbefaler at det etableres felles studieprogramråd (og studieprogramledelse) for de tre eksisterende programmene så snart som mulig. Gruppen har ikke diskutert konkrete forslag til sammensetning og mandat.
- På noe lengre sikt mener arbeidsgruppen det er klokt å vurdere om det er marked for et eget tilbud i Trondheim som er vinklet mer mot organisasjons- og arbeidslivsfag enn en tradisjonell bachelor i økonomi og administrasjon.

5.2. Årsstudier

Årsstudier har et omfang på 60 studiepoeng. Ved NTNU er dette den minste enhet definert som et studieprogram.

Med studieprogram menes en studieenhet som består av en samling emner med totalt læringsutbytte som tilbys studenter å søke på og bli tatt opp til. Et studieprogram kjennetegnes ved at det ikke er nødvendig å søke nytt opptak for å ta nye emner innenfor studieprogrammet (jf. DBHs definisjon).

Utover dette er det ingen krav til hvilke av våre emner som kan settes sammen til et årsstudium. Det er for øvrig Styret som vedtar opprettelser og nedleggelser av studieprogram og dermed årsstudiene.

I ØKs studieprogramportefølje vil det være fire årsstudier.

- Årsstudium i økonomi- og ledelse, IØT - Gjøvik
- Årsstudium i økonomi- og ledelse, IIF
- Årsstudium i økonomi- og administrasjon, tidligere HHS
- Årsstudium i samfunnsøkonomi, ISØ

Med unntak av årsstudiet i økonomi og administrasjon på HHS er alle årsstudiene identisk med det første året i tilsvarende bachelorprogram. Dette forenkler oppbygging av studiene og en eventuell overgang til bachelorprogrammet for de studentene som ønsker det. Det er ved NTNU lagt spesielt til rette for dette, med egne overgangsordninger for studenter som ønsket å fortsette på bachelorprogrammet når årsstudiet var fullført. De slipper dermed å søke på nytt gjennom Samordna opptak og legge beslag på opptaksrammene.

Frafallet på lavere grads studier er typisk størst i løpet av det første studieåret. Kanskje er studentene usikre på sine valg, mistrives eller lignende. Dersom de usikre studentene får tilbud om årsstudier kan kanskje gjennomstrømmingen i bachelorprogrammene bedres. Erfaringer etter innføring av årsstudier på SVT-fakultetet tyder imidlertid på at en slik

effekten er liten eller fraværende. Det kan skyldes at inntakskvaliteten ikke er svakere på årsstudiene slik at disse studentene ikke skiller seg mye fra andre studenter i planleggingen av sitt studieløp.

Årsstudiene kan også gi undervisningskompetanse (60 studiepoeng innen fagområdet) i den videregående skolen. Per i dag er ikke «økonomifagene» store fag i skolen og lærerutdanningen ved NTNU er ikke innrettet mot og tilpasset årsstudier fra dette fagfeltet.

Årsstudiet ved HHS har hatt en annen innretning og funksjon. Den har vært en del av eksternfinansiert videreutdanningstilbudet ved HHS og benevnt som «Deltidsstudier på kveldstid ved NTNU Handelshøyskolen». Her tilbys i vårsemesteret 13 emner hver på 7,5 studiepoeng og et utvalg av disse emner på til sammen 60 studiepoeng, defineres som et årsstudium i økonomi og administrasjon og tilsvarer det første året av bachelorprogrammet.

Årsstudier identisk med første året i bachelorprogrammene synes å være en gjennomgående modell. Ny modell for treårig bachelor i økonomi- og administrasjon som er presentert i kapittel 5.1 kan gi problem dersom Ex. phil. plasseres i det første året. Dette må vurderes nærmere ved videre arbeid med dette studieprogrammet.

Det er for øvrig ingen formelle hinder for å sette sammen andre emner og fag som inngår i andre studier, dersom dette ansees formålstjenlig. Skal disse kunne benyttes som eksternt finansierte tilbud må imidlertid forskrift om egenbetaling ved universiteter og høyskoler være tilfredsstillt.

Oppsummering og anbefaling:

Arbeidsgruppen vil anbefale at årsstudier i hovedsak bør være identisk med det første året av et bachelorprogram og dermed forenkle studiestrukturen og lette overgang for de som ønsker å gå videre med bachelorstudier. For de studentene som søker overgang må det sikres samme inntakskvalitet (karaktersnitt) som de studentene som i utgangspunktet blir tatt opp til bachelorprogram. Det gjøres sannsynligvis enklest ved å justere antall studieplasser på årsstudiene slik at de blir tilstrekkelige krevende å komme inn på.

Det bør kunne opprettes årsstudier som dekker spesielle behov for og etterspørsel etter videreutdanning. Disse bør kunne settes sammen av eksisterende emner, men dette må skje innenfor bestemmelsene i forskrift om egenbetaling ved universitet og høyskoler.

5.3. Samordning av enkeltemner

5.3.1. Innledning

Arbeidsgruppen satt i gang et arbeide for å se på om et utvalg av emner kunne samordnes allerede fra studieåret 2017/18. Koordinering av dette arbeidet ble fordelt på arbeidsgruppens medlemmer direkte, og de andre enhetene med relevant fagmiljø har pekt ut representanter til dette arbeidet. Ansvaret for arbeidet er fordelt slik:

Tabell 8 Pådriveransvar for enkeltemnevurderingene

Emne	Ansvarlig miljø	Deltagende miljø
Mikroøkonomi	ISØ	HHS, IØT - Gjøvik, IØT og IIF
Makroøkonomi	ISØ	HHS, IØT - Gjøvik og IIF
Regnskap	HHS	IØT - Gjøvik, IØT og IIF
Ledelse	IØT	HHS, IØT - Gjøvik og IIF
Markedsføring	IIF	HHS, IØT - Gjøvik og IØT
Matematikk	IØT-	HHS, ISØ, IØT og IIF

Det forventes at sammenslåing av emner med felles innhold vil gi synergieffekter, og at det vil støtte opp under arbeidet med sammenslåing av bachelorprogrammene. Medlemmer i arbeidsgruppen har derfor fått ansvaret for å vurdere muligheten for å slå sammen emner som i utgangspunktet synes å ha felles innhold. I dette arbeidet ble det bedt om å legge vekt på følgende:

- Emnene skal ha høy faglig og pedagogisk kvalitet
- Emnene skal ha en emneansvarlig, en emnebeskrivelse, et pensum, samme eksamensoppgave, samme sensurbeskrivelse og felles sensur.
- Emnene skal ha et omfang på 7,5 studiepoeng eller et multiplum av dette.
- Ansvarlig miljø innkaller de øvrige enhetene til første møte. De sørger videre for framdrift og endelig rapport til arbeidsgruppen for økonomi/ledelse. Oversikt over deltagere i gruppene sendes sekretariatet

Tilbakemeldingene fra de ulike arbeidsgruppene er vedlagt i vedlegg 4-9.

Alle miljøene har altså deltatt i arbeidet. Arbeidet har pågått parallelt med arbeidsgruppen for samordning av parallelle bachelorutdanninger. Rasjonale bak dette har vært todelt. Dels har det vært en ambisjon å se om det var mulig å implementere endringer på emnenivå allerede fra 2017, mens vi vet at større endringer på programnivå først kan komme fra høsten 2018. Det andre elementet har vært forsøk på så raskt som mulig å imøtekomme den overordnede ambisjonen/føringen om at emner som grovt sett gir samme læringsutbytte bør ha samme kode, navn og vurderingsform. Det har vært ulike synspunkter på denne samtidigheten i arbeidet. Samtidig som at det kan være positive effekter av å komme raskt i gang med samordning av enkeltemner, er det også argumenter for at man først får på plass en godt gjennomarbeidet og omforent studieplan for bachelorutdanningene.

I det følgende oppsummeres status og forslag fra de ulike emneområdene, og arbeidsgruppas oppsummering og konklusjoner.

5.3.2. Oppsummering av forslag fra arbeidsgruppene

Matematikk

Leder: Per Paulsrud, universitetslektor, NTNU i Gjøvik

Gruppens rapport følger som vedlegg 4.

Gruppen har vurdert matematikkemner som inngår i Bachelor i økonomi og administrasjon eller tilsvarende utdanning som følger kravene til NRØA. Følgende emner er representert og vil kunne vurderes slått sammen til et felles emne:

- MET1001 Matematikk 7,5 sp (HHS)
- SØK1001 Matematikk for økonomer 7,5 sp (ISØ)

- AR100914 Matematikk for økonomer 7,5 sp (IIF)
- REA1131 Grunnleggende matematikk og statistikk 10 sp (IØT - Gjøvik)

Gruppen mener at det kan utvikles et felles emne i matematikk innenfor NRØA-rammen, men at det gjenstår en del utfordringer som må løses før et felles emne kan sjøsettes. Dette er knyttet til ulike faglige forutsetninger i studentgruppene, ulik bruk av undervisningsressurser i dag, faglig ansvar, emnets plass i programmet etc. Det er videre et behov for at de faglige ressursene møtes, og at det ikke er fornuftig å implementere felles emnekode allerede i 2017.

Markedsføring

Leder: Mark Pasquine, førsteamanuensis, IIF

Gruppens rapport følger som vedlegg 5.

Gruppen har vurdert følgende grunnleggende emner i markedsføring:

- SMF2062 Markedsføring
- AM101108 Markedsføring
- MRK1001 Markedsføring - grunnkurs
- TIØ4165 Markedsføringsledelse

Emnet TIØ4165 skiller seg vesentlig fra de andre hva gjelder opplegg og gjennomføring, og er derfor ikke med i de videre vurderingene. Gruppen har innledningsvis stilt spørsmål ved om en slik samordning som gjøres som del av faglig integrasjon er i strid med prinsipper om akademisk frihet. Den konkluderer likevel med at dette ikke er en del av gruppens mandat, og at for de tre gjenværende emnene er man likevel bundet av føringer fra NRØA. Det vil derfor være lite inngripende å samordne disse tre emnene ytterligere.

Gruppens samlede vurdering er at dersom det bestemmes at emner skal samordnes, jf. Diskusjonen om akademisk frihet, så er det fullt mulig å lage en felles emnebeskrivelse for de tre emnene SMF2062, M101108 og MRK1001. Gruppen anbefaler i alle fall i første omgang en hybridmodell hvor man samarbeider tett om felles innhold, eksamen og sensur, mens det gis større frihet i litteraturvalg, undervisningsgjennomføring etc. Det bør "utpekes" en felles emneansvarlig, men det bør ikke gjøres før det nye fakultetet er fullt etablert.

Bedriftsøkonomi/regnskap

Leder: Terje Berg, førsteamanuensis, HHS

Gruppens rapport følger som vedlegg 8.

Arbeidsgruppen har vurdert flere av de bedriftsøkonomiske emnene som inngår i NRØAs ramme på 30 studiepoeng i bedriftsøkonomisk analyse. Gruppen foreslår konkret at det etableres et felles emne "Innføring i bedriftsøkonomi" fra 2017, men som en hybridmodell hvor separate emnekoder beholdes i startfasen. Noen områder holdes utenfor samordningen; Innføringsemnet på IØT beholdes som separat emne. Eksternfinansierte emner på Handelshøyskolen samordnes i innhold, men må ha egen emnekode også framover.

Videre har gruppen flere konkrete forslag til hvordan man fra våren 2017 arbeider med å etablere felles forelesningsplan, pensum, eksamenssamarbeid etc.

Mikroøkonomi

Leder: Hildegunn Stokke, førsteamanuensis, ISØ

Gruppens rapport følger som vedlegg 7.

Arbeidsgruppen har vurdert mulighetene for samordning av følgende emner:

- SØK1002 Mikroøkonomisk analyse 7.5 sp (ISØ)
- SMØ1001 Mikroøkonomi 7.5 sp (HHS)
- TIØ4117 Mikroøkonomi 7.5 sp (IØT)
- AE201615 Mikroøkonomi 7.5 sp (IIF)
- SMF2181 Mikroøkonomi 10 sp (IØT - Gjøvik)

Gruppen er enig om at det er en betydelig grad av overlapp i innhold og pensum i de vurderte emnene. Det er et noe utvidet pensum i TIØ4117 og det kan være noen ulikheter i faglig vinkling/undervisningsopplegg, tilpasning til andre emner, krav til formell metodisk tilnærming etc. Gruppen synes å være samlet om en forståelse av at likhetene er så betydelige at det er betydelig potensiale i samarbeid/samordning. Når det kommer til konkrete forslag er gruppa mer delt. Flertallet i gruppa anbefaler at det utvikles et felles innføringsemne i mikroøkonomi. Det vurderes for ambisiøst å ha dette på plass allerede fra 2017, men anbefalt innføringstidspunkt er 2018. Representanten fra IØT mener at TIØ4117 bør holdes utenfor samordningen. Representanten for Handelshøyskolen har lagt ved en egen merknad i rapporten. Her tas det opp en rekke strukturelle utfordringer knyttet til bl.a. emneansvar, konsekvensvurderinger, integrasjonsprosess etc. I mindre grad berøre merknaden emnenes innhold.

Makroøkonomi

Leder: Hildegunn Stokke, førsteamanuensis, ISØ

Gruppens rapport følger som vedlegg 6.

Arbeidsgruppa har vurdert muligheten for samordning av følgende emner:

- SØK1000 Innføring i samfunnsøkonomi 15 sp (ISØ) – emnet består av 7.5 sp makroøkonomi, som kan skilles ut som et eget emne
- SMØ2001 Makroøkonomi 7.5 sp (HHS)
- AE101408 Makroøkonomisk teori og metode 7.5 sp (IIF)
- SMF3021 Makroøkonomi 10 sp (IØT - Gjøvik)

Gruppen viser til at det tematiske innholdet i de ulike emnene har betydelig overlapp/likheter, det benyttes ulike tekstlige læringsressurser, men innholdet og presentasjonsform har mange fellestrekk. Det vises videre til en del strukturelle forskjeller som må overvinnes ved en eventuell samordning. Gruppen er delt i et flertall og et mindretall. Flertallet anbefaler en etablering av et felles innføringsemne senest fra 2018. Det vurderes å være for krevende å få det til allerede fra 2017. Gruppens mindre tall har levert en særmerknad. Argumentene i denne er i sterkere grad rettet mot strukturelle utfordringer knyttet til bl.a. emneansvar, konsekvensvurderinger, integrasjonsprosess etc. I mindre grad berøre merknaden emnenes innhold.

Ledelse

Leder: Tim Torvatn, førsteamanuensis, IØT

Gruppens rapport følger som vedlegg 9.

Gruppen legger til grunn at integrasjonsarbeidet organisasjon og ledelsesemnene ved NTNU må legge større vekt på å følge studieprogrammets profesjonsfaglige kontekst, eller enn en disiplinlig kontekst. Det er derfor kanskje viktigere å få til en god integrasjon av disse emnene inn i profesjon- eller studieprogramkonteksten, enn på tvers av alle organisasjons- og ledelsesemner som en konstruert disiplinlig kontekst. Dette åpner i større grad for samordning innenfor de NRØA-baserte studieprogrammene enn på tvers av alle program.

Gruppen mener at de eksisterende fagmiljøene i organisasjon og ledelse hver for seg er små innenfor de ulike programmene, og at et utstrakt samarbeid rettet mot ideutveksling, spredning av gode praksiser osv., vil være et vel så viktig tiltak for faglig integrasjon som felles emnebeskrivelser. Dette vil også gi en samlet styrking av fagmiljøet innen disse emnene.

Gruppen har fremmet en konkret tiltaksliste som bl.a. inneholder følgende punkter:

- Utvikling av felles emneplan for de tre emnene i BØA-programmene til studieplanarbeidet 2017/18, heri også åpne for muligheten for eksamenssamarbeid. Etablering av felles emne er ikke en del av dette forslaget.
- Opprettelse av en samarbeidsgruppe rundt organisasjonsemner bestående av faglærere fra de ulike miljøene (IØT - Gjøvik, HHS, IIF og IØT ved gamle NTNU). Denne gruppen møtes ca. en gang i semesteret, og skal ha ansvar for integrering og samarbeid i praksis.

5.3.3. Arbeidsgruppens oppsummering og konklusjoner.

Det er gjort et grundig arbeid i de ulike emnegruppene. Det synes å ha vært en viktig positiv effekt av arbeidet at uavhengig av konklusjon, så har fagpersoner fra ulike miljø funnet sammen og innledet et samarbeid fakultetet vil dra nytte av framover. Flere av gruppene har pekt på at et etablert samarbeid vil fortsette også etter at dette arbeidet ferdigstilles.

Det er en overordnet vurdering fra flere av undergruppene at det er høy risiko knyttet til for omfattende samordning for høsten 2017. Arbeidsgruppen er enig i at det ikke er grunnlag for å etablere felles emner med felles emnekoder allerede nå, som er nødvendig for å ha felles emner neste studieår. Arbeidsgruppen er også enig i at det er viktig at samme prestasjon gir samme karakter på tvers av institutter og campuser. Det sikres best ved bruk av felles eksamener og felles sensur.

Flere av gruppene har fremmet forslag til felles emnebeskrivelser. Her ser arbeidsgruppen at det i noen grad benyttes ulik terminologi, og at etablerte maler ved NTNU brukes i ulik grad. Det vil imidlertid være en klar styrke at like emner kan ha samme emnebeskrivelse allerede for neste studieår selv om emnekodene er forskjellige og de undervises separat på de ulike instituttene og campusene. I det videre arbeidet i økonomifakultetet kan det være behov for å kvalitetssikre studie- og emneplanarbeidet inn mot overordnede føringer lagt i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, NOKUTs tilsynsforordning og interne føringer og maler ved NTNU.

Et område som ikke er berørt av noen av gruppene er om dagens emner er så like at de uten videre ville blitt godkjent som del av andre studieprogram. Ville f.eks. en student med Matematikk for økonomer fra IIF fått dette innpasset som en del av sin grad ved ISØ eller Handelshøyskolen? Slike vurderinger vil også kunne gi signaler om samordningsbehov, og det må uansett vurderes med tanke på å gi korrekt informasjon til studentene om faglig overlapp (studiepoengsreduksjoner i FS)

Arbeidsgruppen konkluderer slik:

- Det er nedlagt et grundig og omfattende arbeid i undergruppene som gir et godt grunnlag for videre arbeid med integrering.
- Det er ikke grunnlag for formelle fellesemner med en felles emnekode neste studieår (2017/18). Det er potensiale for utstrakt samarbeid om de involverte emnene, men det vurderes å være for stor risiko med full samordning til felles emnekoder allerede fra 2017.
- Innen alle 6 emneområdene som er valgt, ligger det godt til rette for at det kan etableres felles læringsutbyttebeskrivelser for 2017/18 mellom noen av emnene innen området.
- De ulike faggruppene bør fortsette sitt arbeid med sikte på videre koordinering fram mot størst mulig grad av felles emnetekst. Leder av arbeidet for hver av de 6 emnene bes om å gi denne tilbakemelding til sine grupper og bistå i koordineringen.
- Arbeidsgruppen anbefaler at Fakultetet bidrar til å sørge for at eksamen for de involverte blir gjennomført på samme dag i studieåret 2017/18. Dette er viktig for å åpne for et tettere samarbeid om vurderingsform, eksamensoppgaver og sensur.
- Det bør vurderes innført en felles politikk for bruk av ekstern sensur. Ved samordning av emner er det nødvendig med en avklaring av bruk av ekstern sensurering.
- Arbeidet i emnegruppene har i liten grad evnet å inkludere emner i sivilingeniørstudiet industriell økonomi og teknologiledelse i samordningen. Arbeidsgruppen mener det er viktig å fortsette arbeidet med å koordinere enkeltemner innenfor økonomiutdanningene og sivilingeniørutdanningen der det er naturlig. Dette for å stimulere til faglige diskusjoner på tvers av instituttene og heve den faglige kvaliteten i utdanningene.

6. Samordning studier høyere grad

6.1. Generelt

I dette kapitlet behandles de to- og femårige masterprogrammene, inkludert internasjonale program. De erfaringsbaserte masterprogrammene behandles i kapittel 8 om EVU selv om det er klare berøringspunkter mellom dem. Den eksisterende porteføljen av mastergrader er mangfoldig og spredt langs mange akser: Profesjon-disiplin, faglig hovedforankring (f.eks. teknologisk og økonomisk administrativ), målgrupper etc. Arbeidsgruppen mener dette kommer best fram med å organisere presentasjonen etter de organisatoriske linjene i det nye Fakultet for økonomi.

Arbeidsgruppen har ikke brukt mye tid på samordning av masterstudiene ettersom det ikke i utgangspunktet finnes parallelle studieprogram.

6.1.1. Modeller

Det er prinsipielt to hovedmodeller for strukturering av mastergradsutdanning; 5-årig integrert utdanning, eller 2-årig mastergrad basert på opptak fra en relevant bachelorutdanning (3+2). I en del tilfeller kan det være aktuelt å diskutere om man innenfor et fagområde skal ha en eller begge disse variantene som tilbud.

5-årig integrert utdanning gir begrenset mulighet for å tre ut av denne før fullførte 5 år med en samlet kvalifikasjon. I en 3+2 modell med separate opptak til de tre første og de to siste årene er hver av delene avsluttede grader med egne kvalifikasjoner. Søkere fra kvalifiserende bachelorgrader konkurrerer da om opptak til masterprogrammet uavhengig av hvilken institusjon de kommer fra.

Det finnes mange hybrider av 3+2 modellen, f.eks. med samlet opptak til 3+2(=5), men både med mulighet til å avslutte etter tre år med bachelorgrad og tilsvarende suppleringsopptak til de 2 siste årene. Disse omtales også ofte som 5-årig integrert, men det kan settes spørsmålstegn ved om det alltid er reelt. Årsaken er at man må ta hensyn til at en slik konstruksjon også må lages med to nivåer av læringsutbyttebeskrivelser på programnivå, ikke med ett samlet.

Vurdering av hvilken modell en skal legge til grunn er aktuell både ved nyetableringer og ved restrukturering i eksisterende portefølje. Alle de nevnte modellene er til stede i dagens portefølje ved NTNU. Et eksempel på den rendyrkede integrerte 5-årige modellen finner vi f.eks. for sivilingeniør/master i teknologi i industriell økonomi og teknologiledelse. Master i økonomi og administrasjon (sivøk) kan tjene som et eksempel på den mer rendyrkede 3+2 modellen, hvor rekrutteringsgrunnlaget til master er en noe bredere vifte av bachelorutdanninger innen økonomi og administrasjon og økonomi og ledelse samt regnskap og revisjon.

6.2. NTNU Handelshøyskolen

6.2.1. Master i økonomi og administrasjon - siviløkonomstudiet – 2-årig

Studiet har en opptaksramme på 85 og 758 søkere i 2016. Studiet ble startet i 2002 akkreditert av NOKUT og godkjent av Utdannings- og forskningsdepartementet. Studiet ble opprettet etter Mjøsutvalgets utredning om høyere utdanning. Studiet gir tittelen siviløkonom og tilfredsstillende NRØA sin *Plan for toårig masterstudium i økonomi og administrasjon*, vedtatt 2011.

Opptaksgrunnlaget for mastergradsstudiet: 1) Fullført og bestått 3-årig grunnutdanning i økonomi og administrasjon (Bachelor) eller tilsvarende i tråd med NRØA sin rammeplan innenfor økonomi og administrasjon. Søkere må ha en gjennomsnittskarakter på karakteren C eller bedre.

Studieprogrammet Masterstudiet i økonomi og administrasjon er et toårig studium som leder fram til graden master i økonomi og administrasjon og gir rett til tittelen siviløkonom. Masterstudiet er solid forankret i forskningsbasert kunnskap og kvalifiserer til videre doktorgradsstudier og forskerkarriere.

Studiet består av en emnedel og en selvstendig avhandlingsdel. Emnedelen går over tre semester og består av 90 studiepoeng, og oppgavedelen utgjør 30 studiepoeng. I tredje semesteret kan studentene ta et studieopphold ved et utenlandsk samarbeidende universitet, eller de velger godkjente emner ved skolen.

Studentene kan velge mellom 4 hovedprofiler som består av fire emner pluss masteroppgave, til sammen 60 sp.

- Økonomistyring
- Finansiering og investering
- Strategi, organisasjon og ledelse
- Markedsføring

Støtteprofil velges fra samme liste, og gir studentene mulighet til å utvikle både dybde- og breddekunnskaper innenfor de valgte områdene.

6.2.2. Master i regnskap og revisjon – under vurdering

NTNU Handelshøyskolen tilbyr i dag revisorutdanning på bachelornivå gjennom programmet *Bachelor i regnskap og revisjon (BRR)*. Graden tilfredsstiller utdanningskravet i revisorloven for å oppnå godkjenning fra Finanstilsynet som *registrert revisor*.

Et lovutvalg har frist til 31.03.2017 for avgi NOU om ny revisorlov. Det er overveiende sannsynlig at lovutvalget foreslår at revisorkategorien registrert revisor utgår og at *statsautorisert revisor* blir eneste revisorkategori i Norge i fremtiden. Vi er kjent med at lovutvalget har oppnådd enighet om at fremtidig godkjenning som statsautorisert revisor må omfatte krav om at søker skal ha oppnådd mastergrad med en viss fordypning i regnskap og revisjon. Vi antar at det mest sannsynlige ikrafttredelsestidspunkt for ny lov er 01.01.2019. Det er ikke sannsynlig at lovutvalget vil foreslå overgangsordninger for kandidater som ikke har fullført BRR på tidspunktet for ikrafttredelse av ny lov.

Handelshøyskolen vil i løpet av våren begynne arbeidet med å sende inn en søknad om å starte med Master i regnskap og revisjon (MRR). Rekrutteringspraksis i revisorbransjen peker også entydig i retning av at bransjen primært ønsker kandidater med utdanning på masternivå. Opptaksgrunnlaget vil være bachelor i økonomi og administrasjon eller BRR.

6.2.3. Master i økonomi og administrasjon – 5-årig under vurdering

Dagens modell ved HHS er en treårig bachelor i økonomi og administrasjon og en toårig mastergrad (3+2). De har utredet å etablere et femårig løp som sikrer at studenter som er tatt opp til bachelor er sikret overgang til toårig løp.

Dette kan gjøres både gjennom å etablere en helhetlig integrert 5-årig masterutdanning, og gjennom en «samling» av 3+2 modellen i en ny teknisk måte å strukturere opptaket. Dette er i bruk ved flere institusjoner, og i praksis fungerer også modellen på Norges Handelshøyskole slik. I tabell XX er det gitt en oversikt over argumenter pro og contra til ulike modeller.

Tabell 9

	Ren 3+2	Samlet opptak til 3+2	5-årig integrert
Pro	God kapasitetsstyring mellom 3 og 2. Bare de beste fra 3 kommer inn på 2	Mulig større attraktivitet for søkere. Mulig endring i finansieringskategori (F-->E, E<--D?) Noe bedre mulighet for å bygge samlet kompetanse	Større fleksibilitet i samlet strukturering. Kan gi andre læringsutbytter enn i 3+2. Om ønskelig gis en "elitepreget" profilering.
Contra	Mulig svakere søkerattraktivitet Egne søkere fra 3 kan bli fortrent på 2.	Redusert opptak til 1 år gitt samme studentmengde. Ikke mulig å ekskludere svake studenter fra egne rekker. Redusert påfyll av gode eksterne studenter.	Taper gradspremiering for B-nivået. Større frafall. Redusert tilbud til arbeidslivet av Ba-kandidater

Dersom man går inn for en slik endring må det også tas stilling til om det skal komme i tillegg til den eksisterende 3+2 løsningen, eller om den skal komme i stedet for denne.

Generelt kan man anta at flere tilnærmet like varianter øker kompleksiteten i planlegging og forvaltning, mens det kan være vanskeligere å få øye på gevinstene. Er det hensiktsmessig med en løsning hvor et femårig masterprogram er tilnærmet identisk med 3 + 2 modeller, og hvor det som skiller er mer opptakstekniske forhold?

6.2.4. Master i ledelse av teknologi (MLT) – 2-årig

MLT ble etablert i 2009. Studiet har en opptaksramme på 40 studenter og 472 søkere i 2016. Opptaksgrunnlaget for mastergradsstudiet er fullført og bestått 3-årig grunnutdanning som ingeniør, bachelor i teknologifag eller tilsvarende. Søkere til mastergrad i ledelse av teknologi, må ha en gjennomsnittskarakter på karakteren C eller bedre.

MLT er et praktisk rettet studium som lar deg kombinere det beste fra to utdanninger. Studieprogrammet gir i kandidater med en teknisk orientert bachelorgrad en helhetlig forståelse av området teknologiledelse. Med en mastergrad i ledelse av teknologi tilegner du deg kunnskap og kompetanse om hvordan man ivaretar lederoppgaver i ulike typer teknologibaserte bedrifter.

Studiet er satt sammen av seks obligatoriske felleskurs à 7,5 studiepoeng. Dette danner en felles plattform hvor studentene tilegner seg bred kunnskap om problemstillinger relatert til ledelse av teknologi. Alle kurs er praktisk anlagt, og studentene får opplæring og trening i entreprenørskap, teamledelse, innovasjon og strategi.

I fjerde semester skal studentene utarbeide en masteroppgave med et omfang på 30 sp. Dette skal være et selvstendig arbeid under veiledning. I dette arbeidet kan studentene blant annet samarbeide med bedrifter som har ulike utfordringer knyttet til ledelse av teknologi.

6.3. Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse

6.3.1. Sivilingeniør/Master i Teknologi - industriell økonomi og teknologiledelse – 5-årig

Studiet hadde i 2016 en opptaksramme på 150 og det var 784 primærseekere. Programmet har i ulike former eksistert siden 1985. Studiet gir rett til å benytte tittelen sivilingeniør og tilfredsstiller de samme faglige krav som de øvrige program ved NTNU som gir rett til denne tittel. Studiet har som målsetting at kandidatene skal ha samme faglige fordypning som en sivilingeniør og en siviløkonom innen deres områder. Dette medfører at bredden innen de to områdene må reduseres. Studiet er underlagt FUS, som koordinerer sivilingeniørstudiene og styrer sammensetning og hvilke emner som kan inngå. Sivilingeniørstudiene har en felles mal og starter med grunnleggende emner innen matematikk, realfag (kjemi/fysikk), grunnleggende teknologi og ingeniøremner. Dette bygges gradvis opp og de emner som kommer senere bygger på og forutsetter at de foregående emner er gjennomført. Fra og med det andre og spesielt det tredje året overtar ingeniør og teknologiemnene og for IØT også økonomi/ledelse emner. Matematikk, realfagsemner og teknologiemner gis fra andre fakultetet (IME, NT og IVT) og tas sammen med sivilingeniørstudenter fra de tilsvarende studieprogrammene. Dette gir et stramt og sterkt regulert studieløp.

En konsekvens av denne strukturen er at fordypningen kan drives langt, men samtidig mister man bredde. Studiet er planlagt og gjennomført som et femårig studieløp. Det er ingen overganger til studieprogrammet, men eksterne kan søke om opptak til første årskurs og vil bli innpasset i forhold til de emner de tidligere har hatt.

6.3.2. 2-årige mastergrader i Entreprenørskap (NTNU's Entreprenørskole)

IØT har en gruppe på tre studieprogram som alle går under paraplyen NTNU's Entreprenørskole. Alle programmene innenfor gruppen følger samme studiemodell. Studenter tas opp på bakgrunn av en 3-årig bachelor, og kjøres gjennom en studieplan som inneholder en kjerne av Entreprenørskapsemner (45 studiepoeng) samt en fordypning (15sp) og en masteroppgave (30sp). De resterende emnene skal utgjøres av emner på masternivå som bygger videre på den fagkompetansen studenten hadde i sitt bachelor-program.

Gruppen inneholder et 2-årig sivilingeniør/Master i teknologi-program (der det også tas opp studenter som har gått minimum 3 år på en 5-årig sivilingeniørprogram gjennom en spesialordning), et 2-årig Master of Science-program (med to studieretninger, en for studenter med realfaglig bakgrunn og en for studenter med samfunnsvitenskapelig eller humanistisk bakgrunn) og en (ny i 2017) internasjonal mastergrad i dual degree samarbeid med TU Berlin. Samlet sett hadde gruppen i 2015 en opptaksramme på 21 studenter og 181 primærseekere. I tillegg tas det opp ca. 15 studenter fra de 5-årige sivilingeniørutdanningene, slik at totalt antall studenter kommer opp i 35-40. Det nye internasjonale masterprogrammet har en opptaksramme på 10 som bringer totalen opp i 45-50.

Det unike for dette masterprogrammet er at studentene parallelt med å utvikle sin teoretiske kompetanse, skal opparbeide seg praktiske erfaringer gjennom et kommersialiseringsprosjekt. Dette

spesielle læringsutbyttet trenger spesielt motiverte og kvalifiserte studenter og dette oppnås ved å kreve og vurdere motivasjonsnotat og intervju av søkere.

6.3.3. 2-årige mastergrader I Helse, Miljø og Sikkerhet

Instituttet har også en gruppe på to 2-årige masterprogram innen fagområdet Helse, Miljø og Sikkerhet. Totalt hadde gruppen i 2015 en samlet opptaksramme på 28 og det var 90 primærsøkere. Det ene HMS-programmet gir en sivilingeniør/Master i Teknologi-grad og tar inn studenter fra 3-årige bachelorutdanninger i ingeniørfag. Det andre HMS-programmet gir en Master i Science og tar opp studenter med 3-årig utdanning innenfor realfag. Som for NTNU's Entreprenørskole, består studieplanen av en kjerne med ledelsesorienterte emner innenfor Helse, Miljø og Sikkerhet som kompletteres med emner som representerer en videreføring av emner studenten hadde i sin grunnutdanning.

6.3.4. Master of Science –Project management – IØT

Instituttets siste studieprogram er en internasjonal mastergrad i prosjektledelse. Studiet hadde i 2016 en opptaksramme på 23 plasser, og det var 537 søkere. Merk imidlertid at søkertallet er kunstig høyt siden søkerne også kan ha søkt andre studiesteder uten at dette fremgår av søknaden. Tross dette er programmet et av NTNU's mest populære internasjonale masterprogram og også et av de største i antall studenter. Søkermengden har de siste årene vært relativt stabilt. Søkerne må en 3-årig bachelor innenfor et ingeniørområde eller tilsvarende utdanning.

Studieprogrammet er et samarbeid mellom tre institutter; institutt for industriell økonomi og teknologiledelse ved SVT-fakultetet, samt institutt for produksjons- og kvalitetsteknikk og institutt for bygg, anlegg og transport, begge ved IVT-fakultetet. Utenlandske studenter får graden Master i Teknologi, mens studenter som kommer fra norske 3-årige ingeniørutdanninger i tillegg får tittelen sivilingeniør.

Programmet er som de øvrige 2-årige masterutdanningene bygd opp med en kjerne av ledelsesemner innenfor prosjektledelse som kompletteres med teknologiske emner på masternivå i forhold til studentens tidligere bachelor-grad.

Den modellen som er valgt for de 2-årige og den 5-årige utdanningen gjør at instituttets emner er sterkt sammenvevd med teknologiprogrammene ved NTNU. Dette gjelder både innholdsmessig og timeplanmessig. Det er derfor en krevende jobb å skulle koordinere disse emnene med emner fra andre studieprogram, selv om de tilsynelatende er like.

6.3.5. IØT - Gjøvik

På Gjøvik har NTNU ikke tilbud om mastergradsutdanning innen en tradisjonell økonomisk-administrativ retning. IØT - Gjøvik tilbyr i dag studenten i å gå videre på en toårig internasjonal master i Sustainable manufacturing. Til denne tas det opp studenter med Bachelor i ingeniørfag, økonomi-administrasjon eller tilsvarende fagretninger. I den nye organisasjonsstrukturen eies denne mastergraden av IV-fakultetet og vi bli videreført fra dem. Det er en ambisjon om å øke omfanget av økonomistudenter som tar en masterutdanning ved Gjøvik.

Det er forventninger i næringsliv og befolkning i Mjøs-regionen om at et fusjonert NTNU skal gi et øket tilbud om mastergradsutdanning innen økonomifag. Det må utredes videre hvordan denne ambisjonen kan realiseres.

6.4. Institutt for internasjonal forretningsdrift

6.4.1. Master i Internasjonal Business og markedsføring – (2-årig)

Masterstudium i Internasjonal business og markedsføring (120 ECTS) ble etablert i 2012. Studiet har hatt en jevn økning i søkerinteressen fram mot 571 søkere i 2016. Studiet har en opptaksramme på 45 studenter. I NTNU målestokk et stort og populært internasjonalt studieprogram. Andelen utenlandske studenter ligger på 30-40% og undervisningen foregår i sin helhet på engelsk.

Opptaksgrunnlaget for mastergradsstudiet: 1) Fullført og bestått 3-årig grunnutdanning i økonomi og administrasjon (Bachelor) eller tilsvarende i tråd med NRØA sin rammeplan innenfor økonomi og administrasjon. Søkere må ha en gjennomsnittskarakter på C eller bedre. Studiet gir i dag ikke rett til bruk av tittelen siviløkonom.

Studiet består av en emnedel og en selvstendig oppgavedel. Emnedelen går over tre semester og består av 90 studiepoeng, og oppgavedelen utgjør 30 studiepoeng. Internasjonal business er kjernen i programmet, med fokus på å skape global kunde verdi og bygge konkurransefortrinn i globale markeder. Flere av kursene er utformet slik at de er tverrfaglig for å stimulere til tverrfaglig tenkning i problemløsning og forretningspraksis. I løpet av andre semester er det mulig å delta i et utvekslingsprogram hos en av våre partnere i utlandet. Studentene oppfordres også til å jobbe med lokal industri i oppgavefasen av programmet.

Med en mastergrad i International Business og markedsføring vil våre kandidater være klar for en karriere i både privat og offentlig sektor, i nasjonale og internasjonale organisasjoner. Blant mulige karriereveier for våre kandidater finner vi ledelse innen internasjonal business, markedsføring, varehandel og tjenesteytende næringer. Studentene vil også være kvalifisert for studier på doktorgradsnivå.

6.5. Institutt for samfunnsøkonomi

6.5.1. Master i samfunnsøkonomi (2-årig og 5-årig)

Masterprogrammene i samfunnsøkonomi ved NTNU har sitt utgangspunkt i hovedfagstilbudet som ble etablert rundt 1990. Institutt for samfunnsøkonomi ved NTNU (ISØ) gir i dag to mastergrader, en to-årig mastergrad (3+2) og en integrert 5-årig mastergrad. Universitetene i Oslo og Bergen har det samme mastergradstilbudet innenfor samfunnsøkonomi.

Den to-årige mastergraden er en videreføring av det tidligere hovedfaget i samfunnsøkonomi. Studiet bygger på en treårig bachelorgrad i samfunnsøkonomi eller politisk økonomi, enten ved NTNU eller ved andre læresteder. Disse bachelorprogrammene gir en sterk fordypning i samfunnsøkonomi i tillegg til at de inneholder et «breddeår» hvor studentene kan ta andre fag. Det gis også opptak på grunnlag av andre bachelorutdanninger i økonomi (for eksempel BØA) med tilstrekkelig fordypning i samfunnsøkonomi. I Trondheim tilbyr ISØ en spesialisering i samfunnsøkonomi for BØA-studenter som kvalifiserer for opptak. Den to-årige mastergraden i samfunnsøkonomi hadde i 2015 en opptaksramme på 25 og det var 144 primærøkonomer. Et flertall av studentene (?) kommer fra bachelorprogrammene i samfunnsøkonomi ved NTNU.

Før kvalitetsreformen var Universitetet i Oslo alene om å tilby et såkalt embedsstudium i samfunnsøkonomi. Etter kvalitetsreformen ble dette omgjort til en integrert 5-årig mastergrad som også andre læresteder kunne tilby. Universitetet i Bergen var raskt ute med å etablere et slikt studium og rekrutterte gode studenter rett fra videregående skole. Av konkurransehensyn valgte også at NTNU å opprette et integrert 5-årig masterprogram i samfunnsøkonomi med opptak direkte fra videregående opplæring. Studiet hadde en opptaksramme 20 og 45 primærstøkere i 2016.

Det integrerte 5-årige masterprogrammet skiller seg fra 3+2 programmet på følgende måter: (i) studiet inneholder kun samfunnsøkonomi, mens 3+2 programmet har et «breddeår» på bachelor, (ii) det kreves matematikk utover minimum fra videregående (S1+S2 eller R2) for opptak, og (iii) det er obligatorisk med ekstra fordypning i økonometri. Forskjellene er ikke større enn at kandidatene i hovedsak konkurrerer om de samme jobbene og vurderes nokså likt i arbeidsmarkedet. Dette gjelder også for de tilsvarende masterprogrammene i Oslo og Bergen.

Etableringen av en integrert 5-årig master i tillegg til 3+2 modellen har i liten grad medført økt ressursbruk for ISØ. Det er ønskelig å videreføre de to mastergradene i samfunnsøkonomi for å rekruttere bredere (både direkte fra videregående skole og fra bachelorstudier i økonomi) for å øke søknaden og kvaliteten på studentene.

6.5.2. Master i finansiell økonomi – (2-årig)

Masterprogrammet i finansiell økonomi ble opprettet i 2003 som et resultat av den såkalte «Trondheims-pakken», en utredning som tok sikte på å styrke utdanningstilbudet innen økonomi Trondheim og å styrke samarbeidet mellom økonomimiljøene ved NTNU og daværende TØH. ISØ er ansvarlig for programmet, men både ISØ, IØT og HHS bidrar med emner. I forhold til andre liknende programmer har studiet en tyngre kvantitativ og metodisk profil. Opptakskravet er bachelorgrad i samfunnsøkonomi eller annen bachelorgrad med fordypning i finans/investering. Masterprogrammet i finansiell økonomi har på kort tid blitt meget populært. I 2015 var det 520 primærstøkere til 25 studieplasser.

6.6. Oppsummering og anbefalinger

Det er i dag et godt utbygd mastertilbud i Trondheim med god bredde i tilbudet og allerede etablert samarbeid på flere områder. Toårig masterstudiet i Finansiell økonomi koordineres fra ISØ men alle tre fagmiljø i Trondheim bidrar med obligatoriske emner og valgemenner. Det er muligheter for studentene å velge emner fra de andre miljøene som del av sitt studium. Samarbeid på bachelorstudier forbedrer opptaksgrunnlaget til flere masterstudier. For eksempel kan studenter på bachelorstudiet i samfunnsøkonomi søke om å ta 60 sp over to år i bestemte emner ved HHS som breddeåret sitt og kvalifisere seg til opptak på siviløkonom. Studenter på Bachelor i økonomi og administrasjon ved HHS kan ta spesialisering i samfunnsøkonomi på 3. året hvor ISØ leverer emner og semesteroppgave, dette kvalifiserer for opptak til Master i samfunnsøkonomi og Master i finansiell økonomi ved ISØ.

Samarbeid om fagemner, masteroppgaver

Tverrfaglighet og økte muligheter for studentene til å velge fordypning ut fra egne interesser er et viktig aspekt både ved fusjonen og NTNU-identiteten. Dette bør reflekteres også innenfor økonomifakultetets portefølje. Ved en systematisk tilnærming til dette bør det være mulig både å

skape bedre muligheter for studentene og samtidig bedre ressursutnyttelse i studietilbudet. Det kan legges aktivt til rette for at studentene kan ta relevante emner fra andre institutter enn sitt eget.

I mange masterprogram er det muligheter for å samarbeide om masteroppgaver kanskje på tvers av program. Her bør det legges til rette med egne strukturer nye emner eller lignende som bl.a. sikrer at ressursfordeling ikke blir et utilsiktet hinder for studentene. Herunder bør en diskutere om ikke fellesarbeider skal ha andre læringsmål enn monografier som studentene skriver alene.

Innenfor fagemner bør det være et betydelig potensiale for å utvide tilbudet til studentene med nye profileringsmuligheter innen forsvarlige ressursrammer. Det mest nærliggende eksempelet kan være fortsatt og forsterket samarbeid og fagutveksling i sfæren omkring finans, samfunnsøkonomi og økonomi-administrasjon. Ut over dette mener arbeidsgruppen at det kan være betydelig potensiale for å åpne opp for valg av ind.øk.-emner for andre, mulighet for fordypning innen HMS og entreprenørskap for siviløkonomstudenter for å nevne noen muligheter.

Arbeidsgruppens anbefalinger:

1. Tilbudet i Ålesund innenfor Master i internasjonal Business og markedsføring kan fortsatt være viktig som en internasjonal grad i porteføljen. Det bør imidlertid vurderes hvordan tilbudet kan videreutvikles slik at det kan gi rett til brukes av tittelen siviløkonom.
2. Det bør utredes videre hvordan det kan sikres et bedre tilbud på masternivå på Gjøvik.
3. For at økonomifakultetet skal kunne innfri ambisjonen om å bli en ledende nordisk utdanningsaktør er det nødvendig at mastertilbudene i Trondheim styrkes og videreutvikles og tilføres nødvendige ressurser.
4. Masterstudentene bør, innenfor faglig funderte rammer, rimelig fritt kunne velge emner fra andre masterprogrammer ved fakultetet.
5. Det bør settes i gang et arbeid for å koordinere emneporteføljen på masternivå for å realisere effektivitetsgevinster og styrke kvaliteten i utdanningene.
6. På lengre sikt kan det vurderes samordning og koordinering av masterprogrammene ved fakultetet.

7. Philosophiae doctor-programmene (ph.d.)

7.1. Kort beskrivelse av porteføljen

Fakultetet for økonomi har tre doktorgradsprogram, ett ved hvert av de tre instituttene i Trondheim. De er alle normert til tre års studier (180 studiepoeng), men mange er tilsatt i fireårige stipendiatstillinger hvor det er lagt inn ett år arbeidsplikt. De har alle en opplæringsdel og en avhandlingsdel som utgjør det meste av programmet.

Ph.d. i industriell økonomi og teknologiledelse er inndelt i fem fagområder: Strategi og ledelse, virksomhetsledelse, foretaksøkonomi, operasjonsanalyse samt helse, miljø og sikkerhet. Fagområdene er igjen inndelt i flere temaområder. IØT har i tillegg ansvaret for en forskerskole «Norwegian Research School in Innovation (NORSI) hvor de samarbeider med 10 institusjoner om å lage et eget kursprogram. Opplæringsdelen skal ha et omfang på minst 30 studiepoeng, hvorav 20 studiepoeng skal bestå av studieplanfestede emner. Opptakskravene er siv.ing. /Master of Technology fra IØT, eller tilsvarende, innen fagområdet hvor avhandlingen skal avlegges.

Ph.d. i samfunnsøkonomi er ikke inndelt i fagområder. Opplæringsdelen skal ha et omfang på minst 45 studiepoeng, men dette kan reduseres til 35 studiepoeng om det obligatoriske kravet om økonomiske metoder er oppfylt i masterutdanningen. I opplæringsdelen inngår SFEL8000 Vitenskapsteori i samfunnsvitenskap som har vært felles for alle program ved SVT-fakultetet. Opptakskravene er master i samfunnsøkonomi eller tilsvarende med gjennomsnittskarakteren B i mastergraden.

Ph.d. i økonomistyring er ikke inndelt fagområder. Programmet er relativt nytt og ble opprettet høsten 2012 og første kandidat forventes å disputere i vårsemesteret 2017. Opplæringsdelen er på 45 studiepoeng og opptakskravet er femårig mastergrad i økonomi og administrasjon (siviløkonom eller tilsvarende) med snittkarakter B eller bedre.

Når det gjelder studieplanene har programmene ulike opptakskrav og opplæringsdelene har forskjellig innhold og omfang. Ph.d. i industriell økonomi og teknologiledelse har i tillegg en ytterligere inndeling i fag og temaområder. Programmene skiller seg også fra hverandre i størrelse og tabellene nedenfor gir et bilde av det.

Tabell 10 Antall doktorgradsavtaler. Kilde: DBH

	2011	2012	2013	2014	2015
Industriell økonomi og ledelse	61	68	78	69	66
Samfunnsøkonomi	15	19	18	14	14
Økonomistyring	-	-	-	6	7
Totalt	76	87	96	89	87

Antall kandidater

Tabell 11 Antall doktorgradskandidater. Kilde DBH.

	2011	2012	2013	2014	2015
Industriell økonomi og ledelse	10	8	11	7	6
Samfunnsøkonomi	1	3	5	2	6
Økonomistyring	-	-	-	-	-
Totalt	11	11	16	9	12

Det er store forskjeller i antall kandidater på de ulike studieprogrammene. Hver for seg er programmene relativt små, og noen under den grensen som Rektor i sin tid satte for studieprogram (15-20). NTNU ønsker større og mer robuste program, men det er foreløpig ikke gitt noen sentrale retningslinjer ved NTNU i den forbindelse.

KD vedtok i 2016 en endring i «studiekvalitetsforskriften» og det står under § 3-8, punkt 5 Akkreditering som universitet

Institusjonen skal ha stabil forskerutdanning og dokumentere at den i gjennomsnitt har uteksaminert minst fem doktorander på minst to av doktorgradsstudiene eller tilsvarende stipendiatprogram per år over en treårsperiode. Hvert enkelt doktorgradsstudium skal over en periode på fem år ha tatt opp i gjennomsnitt minst 15 stipendiater.

NOKUTs studietilsynsforskrift (underlagt den ovennevnte forskrift) omfatter også ph.d.-programmene. Forskriften er under revisjon og det foreligger ikke foreløpig noe vedtak, men i § 2-4 punkt 1 står følgende om krav til fagmiljøene:

Fagmiljøet tilknyttet studiet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets art, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studiet.

Under punkt 4, c står følgende:

For tredje syklus (ph.d.-nivå) skal fagmiljø tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 50 prosent med professorkompetanse.

Det er grunn til å se nærmere på hvilke gevinster som kan realiseres ved å etablere ett felles doktorgradsprogram. Det ble nedsatt en undergruppe for å utrede dette spørsmålet.

Opptakstallene sammenholdt med antall kandidater tyder også på at det kan være problem med gjennomstrømmingen og i hvert fall innenfor normert studietid for alle de tre programmene. Dette er spesielt synlig for ph.d. i industriell økonomi og teknologiledelse og en årsak kan være at kandidatene ofte er plassert utenfor NTNU. Videre er kandidatene sterkt etterspurt på arbeidsmarkedet og de finner dette mer interessant enn å fullføre programmet. Det er også en utfordring når det gjelder søkningen til dette programmet hvor de kanskje beste kandidatene, velger å gå ut i næringslivet. Dette er imidlertid løpende problem som instituttene allerede arbeider med og trenger ikke å være et spesielt tema i denne rapporten

7.2. Rapport fra undergruppe for felles studieplan og kommentarer

Arbeidsgruppen opprettet en undergruppe som fikk i mandat å «Utarbeide forslag til studieplan for ett felles ph.d. program for økonomifakultetet». Gruppen fikk følgende medlemmer

- Professor Anders Skonhoft (ISØ)
- Professor Kari Nyland (HHS)
- Professor Elsebeth Holmen (IØT) (leder)
- Administrativ støtte Siw Berg (SVT) og Siv Marit Haagensli (IØT)

Med utgangspunkt i mandat fant undergruppen at dette inkluderte utarbeidelse av: læringsmål, omfang på opplæringsdelen og eventuelle studieretninger/spesialiseringer.

Undergruppen foreslår at de tre eksisterende programmene legges ned og det opprettes et nytt program som benevnes ph.d. i økonomi og ledelse med følgende fagområder/spesialiseringer/studieretninger: samfunnsøkonomi, økonomi og administrasjon samt industriell økonomi og teknologiledelse. De foreslår videre at det innen av disse retningene skal inndeles i flere temaområder. En sammenslåing til ett program vil gi bedre veiledning, større valgmuligheter i opplæringsdelen, bedre tilbakemelding, bedre gjennomstrømning og antall som fullfører, mer robuste studentmiljø samt større grad av internasjonalisering. Programmet foreslås opprettet fra og med høstsemesteret 2018/2019.

Opptakskravet bør være en femårig mastergrad/MSc (120 sp) innenfor relevant fagområder, eller tilsvarende forkunnskaper vurdert av fakultet/institutt. Søkerens skal ha en sterk faglig bakgrunn, og det kreves en veid gjennomsnittskarakter fra masterstudiet som er lik B eller bedre.

Når det gjelder opplæringsdelen foreslår gruppen at den skal ha et omfang på minst 30 studiepoeng, hvorav minst 20 studiepoeng skal bestå av studieplanfestede emner på ph.d.-nivå. Videre skal det inngå et obligatorisk fellesemne i "Vitenskapsteori og etikk" på 5 studiepoeng. Emnet skal ha relevans for ph.d.-studenter innen «økonomi- og ledelsesfeltet» og for øvrig bidra til et sosialt fellesskap og godt læringsmiljø.

Det vises for øvrig til vedlagt rapport fra gruppen, utkast til studieplan, oversikt over eksisterende ph.d-emner og fast vitenskapelig tilsatte fordelt på ulike faggrupper.

Det foreslås å skille det nye studieprogrammet i tre fagområder og i tillegg en ytterligere inndeling i temaområder. Opptakskravet skal imidlertid være det samme for alle fagområdene og det må derfor legges opp til en slags fordelingsrutine i etterkant eller samtidig med opptaket. Det foreslås videre at det skal være et fellesemne og i tillegg en «pool» av emner som kandidatene kan velge blant. Dette kan også gjøre det vanskelig å skille mellom innholdet i de ulike fagområdene om det da ikke legges føringer på valgene. Det foreslås videre at fagområdene skal inndeles i temaområder og dette kan være fornuftig når det gjelder å definere veileders kompetanse. Skal kandidatene inndeles i temaområder vil dette imidlertid være mer krevende og kanskje til hinder for å velge avhandlinger på tvers av fag- og temaområder. Det kan videre gjøre det vanskelig å opprette veiledergrupper med representanter fra flere temaområder. To av de tidligere programmene har heller ikke sett hensikten med inndeling i temaområder tidligere. Dette skyldes nok at IØTs program har vært vesentlig større og kanskje hatt større bredde i faginnholdet. Profilerings av kandidatene taler for en inndeling i tre fagområder/studieretninger, men tjenligheten av ytterligere tematiske inndelinger av kandidatene bør vurderes nærmere. Uansett vil et vitnemål bare vise program og retning/fagområde. Tittel på avhandling gir retning og tema for arbeidet.

Det tas sikte på at programmet skal starte og ta opp sine første kandidater høsten 2018/2019 og en mulig frist for å levere forslag vil da være mai 2017. Det er imidlertid uklart hvilke tidsfrister og krav som NTNU stiller ved opprettelsen og nedleggelse av nye doktorgradsprogram. Det kan synes som om Rektor kan vedta disse uavhengig av frister. Ph.d-programmene er imidlertid underlagt «studiekvalitetsforskriften» og «tilsynsforskriften» på samme måte som studieprogrammene og det må tas hensyn til disse når nye ph.d.-program blir opprettet. Videre vil det ved nedleggelse og opprettelse av program, være behov for klare retningslinjer for hvor lenge kandidatene kan følge det gamle programmet. Dette forsterker behovet for rutiner og regler for behandling av ph.-programmene og sentralnivået bør enten utvikle dette eller klargjøre eksisterende.

7.3. Oppsummering og anbefalinger

Med utgangspunkt i undergruppens grundige utredning anbefaler arbeidsgruppen:

- De tre eksisterende ph.d.-programmene legges ned. Det opprettes et nytt program benevnt «Økonomi og ledelse». Det vil være hensiktsmessig å dele programmet inn i studieretninger/fagprofiler. Arbeidsgruppen anbefaler at den konkrete inndelingen av programmet vurderes noe nærmere.
- Sentralt nivået oppfordres til å utarbeide nye eller klargjøre eksisterende rutiner for opprettelse og nedleggelse av ph.d.-program.
- Det opprettes et felles emne i "Vitenskapsteori og etikk" på 5 studiepoeng og de øvrige metode og substanssemner sees i sammenheng og koordineres.

8. Etter- og videreutdanning (EVU)

8.1. Generelt

I NTNUs politikk for *eksternt finansiert* etter og videreutdanning 2016-2020 er det fastsatt at EVU skal inkluderes i de faste oppgavene ved fakultet og institutt og være en ordinær del av virksomheten. EVU-kurs, EVU program og masterprogram skal være forankret på et institutt eller fakultet, som igjen er ansvarlig for innhold, gjennomføring og kvalitetssikring. Dette studietilbudet skal følge de samme regler som de øvrige studiene ved NTNU.

Tilbudet gis i tre nivå:

- Kurs: Frittstående enkeltkurs som videreutdanning (med eksamen) eller etterutdanning (uten eksamen)
- EVU fagprogram: En serie eller samling av kurs rettet mot en bestemt målgruppe og eller innenfor et avgrenset fagområde som normalt går på tvers av institutt eller fakultet.
- Masterprogram: Egne studieprogram som leder fram til som oftest, erfaringsbaserte mastergrader.

NTNU bør ha en fleksibel struktur som tillater at kurs, EVU-fagprogram kan settes sammen til masterprogram for å kunne gi muligheter for flerbruk av emnene. Det anbefales videre en modulær struktur etter "byggeklossprinsippet". Dette gjør det enkelt å tilpasse og videreutvikle tilbud som er avhengig av raske endringer og nye behov i markedet. Ved IØT og ISØ har all etter- og videreutdanning vært synonymt med eksternt finansiert undervisning og mye organisert som beskrevet ovenfor. HHS, IIF og IØT - Gjøvik har ikke hatt et slikt skille og deler av videreutdanningen der har vært bevilgningsfinansiert. Det er nødvendig å få avklart begrepsbruken, finansiering, hvordan ØK skal tilpasse seg NTNUs politikk for etter- og videreutdanning og hvilke studiemodeller man skal velge.

ØF er allerede en stor aktør innen etter- og videreutdanningen ved NTNU og de fag- og disipliner som tilbys er svært relevante og etterspurte med tanke på etter- og videreutdanning. Det vises i denne forbindelse til følgende mål i den ovennevnte politikk som stiller klare forventninger til det videre arbeidet:

NTNU skal opprettholde sin posisjon som den viktigste aktør på videreutdanning innenfor teknologi og teknologi i kombinasjon med økonomi og ledelse.

I tabellen nedenfor er det forsøkt å gi en oversikt over programmene og størrelsen angitt i produserte årsheter (studiepoengsproduksjon) Tall tatt fra DBH med unntak av MOL hvor det er laget eget uttrekk for IØT.

Tabell 12 Produserte studiepoengsenheter

Studieprogram	Årstall			
	2012	2013	2014	2015
Master of technology management	17,25	17	13	14,25
Master of Public Administration	39,25	29	55,25	14,75
Master i Internasjonal Business og markedsføring	-	-	1,5	3,88
Master i organisering og ledelse - IØT	35	40	36	40
Totalt	91,5	86	105,75	

8.2. Masterprogram - eksterntfinansiert

8.2.1. Master of Technology Management

Ble opprettet i 1996 og er et samarbeidstiltak med Norges Handelshøyskole (NHH). Det er en erfaringsbasert master på 90 studiepoeng som går over fire semestre. Studiet er basert på ledere i det øvre sjikt av det private næringsliv og offentlige etater og opptakskravet er mastergrad og fem års relevant yrkeserfaring. Studiet forutsetter egenbetaling fra studentene/arbeidsgivere og har en høy prisklasse – kr. 125.000,- de to første semestrene, tredje semester betales til utenlandske lærested og kr. 30000 for masteroppgaven.

Studiet har følgende oppbygging:

- Første semester undervises hovedsakelig av NHH og med følgende tema: organisasjon og ledelse, strategisk ledelse samt investeringer og kostnadsanalyse
- Andre semester undervises hovedsakelig av NTNU og inneholder følgende tema: Innovasjon og entreprenørskap, «High tech» markedsføring og utvikling av nye produkter, Global handel og bærekraft
- Tredje semester er enten et internasjonalt studieopphold ved MIT Sloan School of Management, Stanford University, Singapore National University eller Chalmers Technical University eller alternativt for de som ikke kan reise uten kurspakke fra NTNU og de internasjonale samarbeidspartnere.
- Fjerde semester er arbeid med masteroppgaven som er knyttet til egen bedrift

Studiet har hatt 32 deltagere som det meste, men interessen har vært fallende (omkring 20 de siste årene) noe som dels skyldes trangere tider innenfor olje- og tilknyttede bransjer. Videre har studieopphold i utlandet i et helt semester vært ressurskrevende og ofte vanskelig gjennomførbart for personer med krevende stillinger. Videre vil dette studiet være utsatt for internasjonal konkurrere på en helt annen måte enn de øvrige programmene. Studieprogramledelse arbeider med ny studieplan og legger vekt på at MTM skal skille seg fra tilsvarende program. Det vil i den forbindelse legges vekt på samarbeid med NHH og de ovennevnte utenlandske lærestedene. Videre

vil det i tredje semestret gis et tilbud for de som ikke kan reise ut. Ny studieplan vil fullføres i løpet av høsten 2016 og gjelde for opptak til våren 2017.

8.2.2. Master i organisasjon og ledelse

Programmet ble opprettet høsten 2005 og var et tiltak som skulle samordne en rekke tilsvarende og delvis overlappende videreutdanningsemner og -program innenfor organisasjon og ledelse ved flere institutt og fakultet på NTNU. Studiet har vært et samarbeidstiltak mellom to institutt på IVT-fakultetet og 3 på SVT (IØT, IPL og ISS) og har felles drift, profilering og markedsføring. SVT-fakultetet er vertsfakultet for dette samarbeidet, og det blir tatt over av SU-fakultetet fra 2017. ØF vil være ett av tre samarbeidende fakultet i programmet. Studiets hovedkonkurrent er BI, det finansieres ved egenbetaling fra studentene og ligger i omtrent samme prisklasse 18.000 pr. kurs. (7,5 sp) og kr. 42.000,- for masteroppgaven.

Studiet er en erfaringsbasert mastergrad på 90 studiepoeng og har følgende oppbygging:

- En basismodul på 30 studiepoeng sammensatt av 4 emner på 7,5 studiepoeng som har følgende innhold – praktisk prosjektledelse, Organisasjon og endring, teknologiendring og samfunnsutvikling, ledelse og strategi samt økonomi og verdiskapning
- Seks ulike spesialiseringer på 30 studiepoeng som studentene kan velge blant: Prosjektledelse og samhandling, Sikkerhet, pålitelighet og vedlikehold, logistikk- og innkjøpsledelse, relasjonsledelse, innovasjon og endringsledelse, strategi og forretningsutvikling
- En masteroppgave på 30 studiepoeng.

Dette er et fleksibelt studie hvor studenter melder seg opp til enkeltkurs uten å være tatt opp på programmet. Opptak gjøres først når kursdelen er ferdig og studenten skal starte på masteroppgave. Opptakskravet er en fullført bachelorgrad eller tilsvarende og 2 års relevant praksis. Studie har en stor grad av fleksibilitet og studentene starter som oftest med ett eller flere emner/kurs fra det andre spesialiseringsdelen. Enkelte har dekket sitt kompetansebehov når de har avlagt ett, flere emne/kurs eller hele spesialiseringsdelen og avslutter. De som ønsker å gå videre og fullføre en master kan fortsette med basismodulen og deretter søke opptak når de starter på masteroppgaven.

Det er nedsatt en egen arbeidsgruppe som skal vurdere en modernisering av programmet i lys av erfaringene så langt, markedets etterspørsel og muligheten for nye spesialiseringer.

I 2015 var 1029 studenter innom et av enkeltkursene og det høyeste antall studenter foreløpig var i 2013 med 1152 studenter. I 2015 ble det tatt opp 77 studenter til masteroppgaven (og dermed masterstudiet), en jevn økning fra 35 i 2007. Søkningen til MOL har hatt en liten nedgang.

60 % av søkerne var tilsatt i privat virksomhet og 40 % offentlig stillinger. Andelen ingeniører var relativt høy og lå på 42 % ingeniører. Disse fordelingene gjelder for MOL samlet, og det er store forskjeller på fordelingene mellom de ulike spesialiseringene.

8.3. Masterprogram - bevilgningsfinansiert

8.3.1. Master of Public Administration

Studier ble opprettet i 1997 og er et erfaringsbasert masterstudium som kan tas på deltid og er et samarbeid mellom tidligere HiNT, Copenhagen Business School og HHS ved HiST. Forskning, arrangement av en internasjonal sommerskole er også involvert i dette samarbeidet. Nord

Universitet ønsker å opprettholde dette samarbeidet og det innebærer at de skal bidra med halvparten av de faglige ressursene. Studiet er finansiert av lærestedene og krever ingen egenbetaling fra studentene.

Opptakskravet er en fullført bachelorgrad eller tilsvarende og 3 års relevant praksis. Opptaksrammen for studiet er 30 plasser og ved opptaket i 2016 var det 95 søkere. Målgruppen er offentlig ansatte mellomledere eller søkere som tar sikte på slike stillinger.

Studiet går over tre år og har følgende oppbygging:

- Første år: Ledelse og organisering, økonomistyring og statsvitenskap
- Andre år: Strategisk ledelse, Offentlig styring i et internasjonalt perspektiv og samfunnsvitenskapelig metode
- Tredje år: Masteroppgave med metodenotat og kronikk

Studiet har en fast oppbygging og tas i en bestemt rekkefølge. Det er lagt stor vekt på å integrere de ulike tema fra de ulike i felles tema.

8.3.2. Master in International Business and marketing – IIF

Dette er et erfaringsbasert studium (90 ECTS) som går over tre år. Studiet er basert på gjenbruk av fagene på det disiplinorienterte studiet. I 2016 var det 36 søkere til dette programmet. Dette studiet er en variant av heltidsstudiet med samme navn (se avsnitt 6.4.1). Det er et deltidsstudium som går over seks semestre og undervises i sin helhet på engelsk. I studiet inngår mange av de samme emnene som i fulltidsstudiet.

Få studenter er tatt opp til denne varianten – 4 i 2016, 2 i 2015 og 6 i 2014. Det kan derfor være aktuelt å se på muligheter for et samarbeid om en spesialiseringsretning (EVU fagprogram) innenfor Master i organisasjon og ledelse (MOL).

8.4. Kurs

Deltidsstudier på kveldstid ved Handelshøyskolen i Trondheim er et tilbud for de som vil kombinere studier og jobb. Studier i økonomi og administrasjon er i seg selv et fleksibelt og yrkesrettet utdanningsgrunnlag. Fullførte 60sp med en bestemt kombinasjon gir et årsstudium i bedriftsøkonomi og tilsvarer første studieår på Bachelor i økonomi og administrasjon ved Handelshøyskolen.

Flere av enkeltkursene som tilbys kan også gå inn som emner i spesialiseringsdelene av MOL. IØT har i tillegg flere kurs innen yrkeshygiene som tilbys av enheten for Helse, miljø og sikkerhet og i samarbeid med STAMI (Statens arbeidsmiljøinstitutt).

8.5. Oppsummert og anbefaling

Etter- og videreutdanning ved de tidligere enhetene ved ØK har hatt ulik organisering og betegnelsen har vært tillagt ulik betydning. Det er derfor nødvendig å få avklart begrepsbruken, finansiering, hvordan ØK skal tilpasse seg NTNUs politikk for etter- og videreutdanning og hvilke studiemodeller man skal velge.

- MTM er rettet mot en egen søkergruppe og har en oppbygging som er tilpasset disse. MOL og MPA har dels overlappende søkergrunnlag, men forskjellig oppbygging og innretning. MTM har hatt en nedgang i søkerinteressen, men har tilpasset sin studieplan og lyser ut nye plasser i 2017 og interessen synes foreløpig å være god. De tre programmene har dels likt innhold, men oppbyggingen har så store forskjeller at felles emner/kurs synes lite aktuelt. De foreslås derfor at de tre programmene beholdes uendret.
- MOL har en fleksibel oppbygging og kan enkelt videreutvikles ved å tilby flere kurs/emner i spesialiseringsdelen og eventuelt nye spesialiseringsenheter. Den er tilpasset (eller modellen) for strukturen som beskrives for NTNUs politikk for etter- og videreutdanning. Den vil antagelig være godt egnet for utbygging og videreutvikling og det bør vurderes om det skal tilbys flere spesialiseringsretninger hvor spesialkompetanse fra HHS, IØT - Gjøvik og IIF kan benyttes og ISØ.
 - Fordypning i idrettsledelse er under utvikling.
 - Det bør vurderes om og evt. hvordan NTNU innenfor MOL-rammen kan dekke en etterspørsel etter kompetanse som normalt dekkes Master in Business Administration (MBA).
- Det tas ikke opp flere studenter til erfarings-basert master i internasjonal business and marketing. Studenter som allerede er inne i program gjennomfører studiet på vanlig måte. For nye studenter søkes opprettet en egen spesialisering (eller modul) i MOL innenfor internasjonal business and marketing.

9. Internasjonalisering

9.1. Generelt

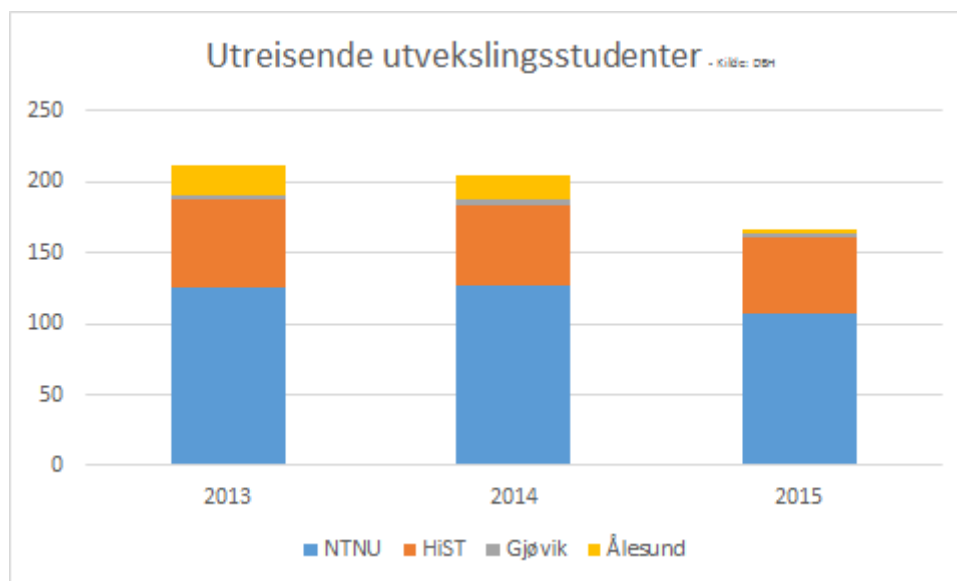
Forståelsen av begrepet internasjonalisering kan avgrenses til å omhandle studentutveksling i en eller annen form, eller åpnes til også å omfatte et bredere tilfang av internasjonalt samarbeid, utforming av studieplaner hva gjelder internasjonale tematikker og tilrettelegging for utveksling, internasjonal benkemarkering på kvalitet etc. Arbeidsgruppens mandat peker på to hovedområder som skal vurderes; tilrettelegging for internasjonal rekruttering og tilpasning av utdanningene til et internasjonalt arbeidsmarked. Med internasjonal rekruttering velger arbeidsgruppen å forstå at det skal omfatte tilrettelegging for utveksling hva gjelder den ordinære porteføljen, men også en relevant portefølje for internasjonale gradsstudenter.

NTNUs vedtok i august 2014 en handlingsplan for internasjonalisering. Arbeidsgruppen legger til grunn at denne fortsatt er gjeldende som et førende dokument.

9.2. Studentutveksling

I den internasjonale handlingsplanen er det et mål om at innen 2017 skal 40% av universitetets gradsstudenter ha et utenlandsopphold som den av sin utdanning fra NTNU. For enkelte av utdanningene er målet innen rekkevidde, for andre er det fortsatt et stykke unna. Dette målet er imidlertid for NTNU samlet og ikke for hvert enkelt studieprogram. Skal målet tas bokstavelig for hvert program betyr det dobbelt så stort omfang på studentutveksling på 3+2 utdanninger enn på 5-årige integrerte utdanninger, og det er ikke formålet med målet. Det forventes samme omfang på studentutveksling på 3+2 studieløp samlet sett og 5-årige program. [GITT NOK TID ER DET VEL MULIG Å GI ET BILDE AV MÅLOPPNÅElsen]

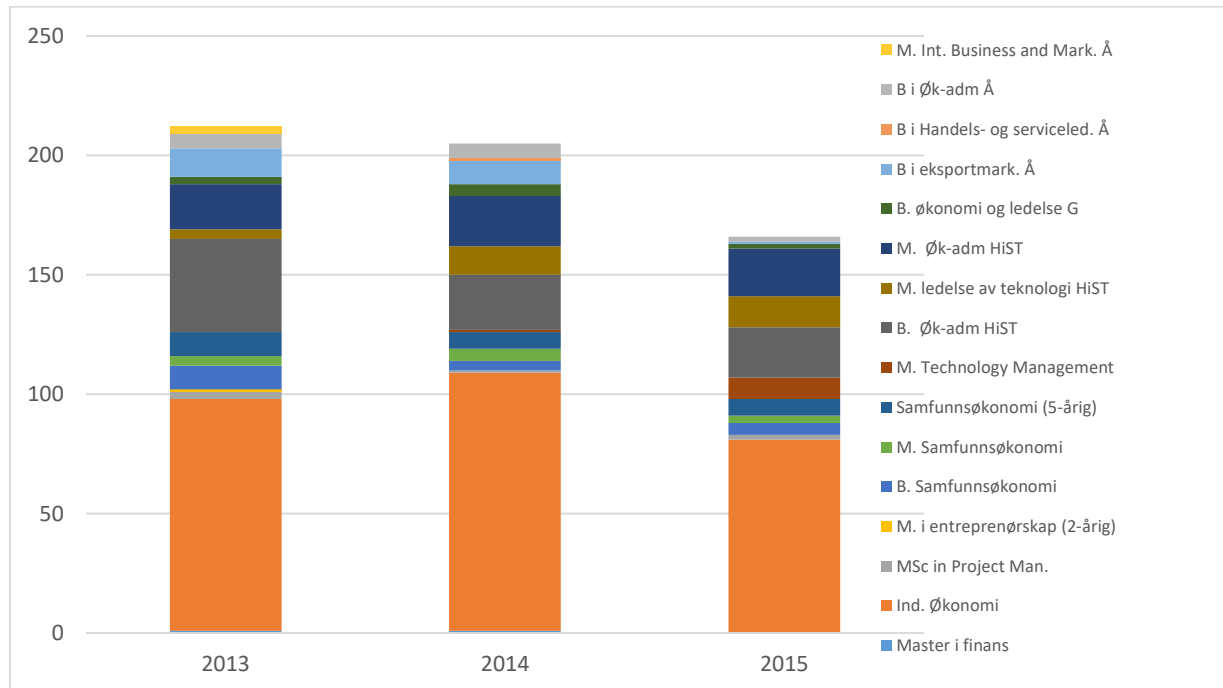
I figur 2 framkommer en oversikt over utreisende utvekslingsstudenter for de 4 fagmiljøene i perioden 2013-15

Figur 2: Utreisende studenter knyttet til økonomi og ledelse fordelt på de gamle institusjonene.

Tallene omfatter alle typer utveksling, også individbaserte avtaler som ikke gir uttelling i finansieringssystemet

Dersom en bryter disse tallene ned på studieprogramnivå får man et nokså brokete bilde, se figur 3

Figur 3: Utreisende utvekslingsstudenter pr. studieprogram

Sivilingeniørutdanningen i industriell økonomi og teknologiledelse synes å ligge klart best an hva gjelder å oppnå målene i handlingsplanen. Sammen med Handelshøyskolen er de og blant miljøene med best resultater på NTNU. Flere av de andre utdanningene har betydelig vei å gå.

Tilsvarende data for innreisende studenter er vanskeligere tilgjengelig. De innreisende er i mange tilfeller ikke registrert mot spesifikke studieprogram, men velger enkeltemner på tvers av større fagområder. Det er dermed ikke mulig ut fra DBH-data å skille ut dem som "hører til" det nye økonomifakultetet. Selv om vi ikke har detaljerte tall kan vi si at ved IØT og Handelshøyskolen er det god balanse. Det er likevel behov for høyere volumer både på Handelshøyskolen og de øvrige enhetene om vi skal nå de overordnede målene for NTNU. Særlig har det vært luftet ønske om å tiltrekke flere studenter som tar emner på masternivå.

Både inn- og utreisende studenter premieres gjennom statens finansieringssystem med et engangsbeløp per utveksling, og med et ekstra sterkt incentiv for utveksling innenfor ERASMUS+. Samtidig vil utvekslingsstudenter produsere studiepoeng hos den mottagende institusjonen under oppholdet. Det er derfor av betydelig økonomisk betydning at det er rimelig balanse i innreisende og utreisende studenter. Det kan være ønskelig ut fra økonomiske vurderinger å ha overvekt av innreisende studenter.

For å få økt volum av utreisende utvekslingsstudenter synes bl.a. følgende områder å være viktige:

- God strukturell tilrettelegging i studieplanen.
- Fagpersonalet som motivatorer til utenlandsopphold.
- Synliggjøring av forventninger hos arbeidsgivere.

- Gode samarbeidsavtaler med relevante partnere.
- God og tilgjengelig informasjon og enkle prosedyrer.

Tilsvarende er det noen områder som synes viktige for å få økt volum av innreisende studenter, bl.a.:

- Bredt reelt tilbud av emner som undervises på engelsk,
- Høy kvalitet i utdanningene hjemme og god markedsføring ute. Internasjonalt forskningssamarbeid som katalysator for studentutveksling.
- God tilrettelegging gjennom kollisjonsfrihet i emner, mottak, studentsosiale tiltak, bolig og integrering.

Både politisk og gjennom NOKUTs forskriftsverk er det et betydelig og økende press på volum og kvalitet i internasjonalt arbeid. Ikke bare som et gode for den enkelte student som får delta, men også som et generelt kvalitetsfremmende tiltak. Det forventes også et økende krav fra arbeidsgivere til at kandidater skal ha noe internasjonal erfaring, og at utdanningssøkere i stadig større grad vil legge vekt på gode ordninger som et valgkriterium i søkerprosessen.

9.3. Gradsstudier

Innenfor økonomiområdet har NTNU et begrenset tilbud av internasjonale gradsutdanninger (nærmere beskrevet i kapittel 6):

- Master i internasjonal Business og Markedsføring
- Master og Science – Project management
- Master of Science – Entrepreneurship

I tillegg er etablert det en dobbelgradsutdanning med TU i Berlin fra 2017.

Til sammen ble det tatt opp knapt 80 studenter til disse tre utdanningene i 2016.

Tatt i betraktning at økonomi-administrasjon, industriell økonomi, samfunnsøkonomi og ledelse alle i stor grad er generiske fagområder med relativt lite innslag av nasjonale særegenheter, at norsk næringsliv er internasjonalt orientert og at norsk økonomi i stor grad er åpen, kan dette synes lite. Arbeidsgruppen mener det er viktig å styrke, eller enn å svekke, det samlede tilbudet av internasjonale grader i porteføljen.

9.4. Internasjonal akkreditering

I møtet 23.11 diskuterte gruppen internasjonal akkreditering for fakultet for økonomi. Internasjonale akkrediteringsordninger søker å gi et grunnlag for sammenlikning på tvers av ulike nasjonale ordninger, og å utvikle standardiserte kvalitetskrav som fremmer mønsterpraksis.

Det mest nærliggende er å se på den europeiske akkrediteringen EQUIS som tildeles av organisasjonen EFMD (The European Foundation for Management Development). EQUIS er en total akkreditering av alle studieprogram ved en institusjon eller fakultet. I Norge er det kun NHH og BI som har en slik akkreditering i dag. Hvis man oppnår en slik akkreditering viser man at organisasjonen holder faglig kvalitet på topp internasjonalt nivå.

Det var enighet om at det bør ses nærmere på hva en slik prosess innebærer for fakultetet, men at man må vurdere fordelene opp mot den nødvendige ressursinnsatsen. Gruppen anbefaler at

fakultetet bør sette ned en komite som må klarlegge rammene for en slik søknadsprosess før man eventuelt bestemmer seg for å sette i gang søknadsarbeidet. Det gjelder både hvilke ressurser som må avsettes, og om fakultetet vurderes som så økonomisk og strategisk uavhengig at vi fyller kravene som EFMD stiller.

9.5. Oppsummering og anbefalinger

Samlet er det arbeidsgruppens vurdering at det er betydelig behov og potensiale for en økning av den internasjonale aktiviteten både innenfor eksisterende portefølje og knyttet til nyutvikling.

Arbeidsgruppen anbefaler følgende tiltak.

- Kvalitetssikre at alle studieplaner for gradsutdanninger skal ha en tydelig anvisning av når og på hvilken måte det legges til rette for at egne studenter kan ta utvekslingsopphold ute.
- Innenfor alle studieprogram skal det legges til rette for innreisende utvekslingsstudenter ved at en betydelig del av ordinære emner undervises på engelsk. Det bør tilstrebes stor grad av kollisjonsfrihet mellom slike emner, slik at det reelle tilbudet for innreisende studenter blir størst mulig.
- Det bør vurderes om alle masteremner skal undervises på engelsk, eller evt. undervises på engelske når det er behov for dette. Ved etablering av nye mastergrader bør det vurderes om graden skal etableres som engelskspråklig.
- Arbeidsgruppen anbefaler at det etableres en egen utredningsgruppe for å foreslå fakultetets videre strategi for internasjonal akkreditering. Det bør tas sikte på en beslutning i løpet av 2017.

Oversikt over vedlegg

1. Felles mandat for arbeidet med faglig integrasjon
2. Skjematisk oversikt over studieporteføljen pr. oktober 2016
3. Rapport fra undergruppe om samordning av bachelorutdanningene
4. Rapport fra undergruppe for samordning av emner i matematikk
5. Rapport fra undergruppe for samordning av emner i markedsføring
6. Rapport fra undergruppe for samordning av emner i makroøkonomi
7. Rapport fra undergruppe for samordning av emner i mikroøkonomi
8. Rapport fra undergruppe for samordning av emner i bedriftsøkonomi/regnskap
9. Rapport fra undergruppe for samordning av emner i organisasjonsfag
10. Rapport fra undergruppe for samordning av ph.d.-utdanninger

Vedlegg 1 Felles mandat for arbeidsgrupper innen utdanning, faglig integrasjon

Et kort og lengre perspektiv

Som ledd i den faglige integrasjonen ved NTNU settes det ned arbeidsgrupper som skal utrede og gi tilrådinger om et samordnet og helhetlig studietilbud på områdene helse, IKT, lærer/lektor, realfag (naturvitenskap), teknologi og økonomi/ledelse.

Det kortsiktige perspektivet med arbeidet er å identifisere områder der resultater av fusjonen viser seg relativt raskt. Samtidig skal arbeidet bidra til å legge grunnlaget for en framtidig studieporteføljepolitikk innen de ulike fagområder.

A. Fellesmandat for arbeidsgruppene

1. Målgrunnlaget

Målgrunnlaget for faglig integrasjon har tre pilarer:

- *Styresak 52/15 Årsplan for 2016, samt langtidsutsikter 2017-2019*: Aktuelle mål er samordning av studieporteføljen; fremme undervisningskompetanse og utvikle NTNU Toppundervisning; videreutvikle bruken av digitale verktøy for samhandling, undervisning, læring, vurdering og studieadministrasjon.
- *Fusjonsplattformen*: Jfr. blant annet delkapittel 2.1 Framtidsrettet utdanning og Del 3 Høye ambisjoner for fagområdene.
- *SAK*: Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon er ett av de sentrale målene i gjeldende kunnskapspolitikk og gir derfor også retning for arbeidet med faglig integrasjon.

2. En felles ambisjon for utdanningsområdet

Arbeidsgruppene skal beskrive en felles ambisjon for sitt utdanningsområde.

3. Beskrivelse av helheten og samordning av studieprogrammene

Arbeidsgruppene skal beskrive helheten i dagens studieprogramportefølje.

Gruppene skal vurdere i hvilken grad studieporteføljen er relevant i forhold til dagens og framtidens kompetansebehov og gi tilråding om et samlet, samordnet og samfunnsrelevant utdanningstilbud.

4. Organisering av EVU- og mastertilbud

Arbeidsgruppene skal vurdere og tilrå en hensiktsmessig organisering av master- og EVU-tilbud innenfor fagområdene og vurdere målgruppenes behov for erfaringsbasert master og/eller ordinær master.

Innenfor fagområder der det eksisterer videreutdanninger og/eller spesialiseringer på masternivå, bør det legges til rette for at disse integreres eller innpasses i masterløp.

5. Internasjonalisering av studieprogram

Arbeidsgruppene skal identifisere eksisterende studieprogram som kan tilrettelegges for internasjonal rekruttering og være tilpasset et internasjonalt arbeidsmarked.

B. Prosesser med parallelle studieprogram

Med parallelle studieprogram menes her utdanninger som leder fram til samme type kompetanse, gradsbenevning, yrkestittel eller autorisasjon (for eksempel sykepleie, bioingeniør, byggingeniør, og økonomi og administrasjon).

Arbeidsgruppene skal medvirke til prosesser som sikrer at det blir tatt ut synergier mellom parallelle studieprogram.

Følgende prinsipper bør legges til grunn for arbeidet:

- Parallell studieprogram bør organiseres som et felles program med ett felles studieprogramråd.
- Studieprogrammene bør ha felles læringsutbyttebeskrivelser på programnivå.
- Der studieprogrammet har særskilte fagprofiler tydeliggjøres dette gjennom emne- og læringsutbyttebeskrivelser.

C. Organisering, ressurser og rammefaktorer

Arbeidsgruppene er i funksjon året 2016 og rapporterer til prorektor for faglig integrasjon. Prosjektets styringsgruppe består av prorektorene for utdanning og for faglig integrasjon. I prosjektgruppen møter lederne av arbeidsgruppene, representanter for arbeidstakerorganisasjoner og studenter. Prosjektgruppen ledes av prorektor for faglig integrasjon. Prosjektgruppen er arena for informasjons- og erfaringsutveksling. Arbeidsgruppene kan sette ned undergrupper ved behov.

Hver arbeidsgruppe har et sekretariat på 2- 3 medarbeidere. Sekretariatene vil bistå med aktuell bakgrunnsdokumentasjon, blant annet styrende dokumenter, utredninger og oversikter med sentrale nøkkeltall.

D. Kobling til studieporteføljesaken

Endringer av studieporteføljen følger NTNUs etablerte planprosess. Arbeidsgruppene bes derfor om å være i tett samspill med den ordinære studieporteføljeprosessen ved NTNU. Eventuelle porteføljendringer med planlagt igangsetting studieåret 2017/18 må følgelig meldes inn gjennom de nåværende fakultetene innen 01.05.2016 (foreløpige innmeldinger) og 16.09.2016 (endelige innmeldinger), i samsvar med prosedyrer og krav fastsatt av rektor. Tilsvarende må endringer fra og med studieåret 2018/19 meldes inn gjennom de nye fakultetene i tilsvarende prosess i 2017.

En viktig rammefaktor for arbeidsgruppene er emnestørrelse og studieprogrammenes innslag av obligatoriske emner som NTNU selv har bestemt. Egne arbeidsgrupper utreder spørsmålene våren 2016, med sikte på framlegg til Styret 16.06.2016.

Fastsatt av prorektor for faglig integrasjon 24.02.16

Vedlegg 2: Skjematisk oversikt over studieportefølje

